

DENUMIRE PROIECT:

**„ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE A AUTORITĂȚII NAȚIONALE DE
REGLEMENTARE PENTRU SERVICIILE COMUNITARE DE UTILITĂȚI PUBLICE
PENTRU REGLEMENTAREA, AUTORIZAREA, EVALUAREA ȘI MONITORIZAREA
SERVICIILOR COMUNITARE DE UTILITĂȚI PUBLICE”**

**SUBACTIVITATEA: ELABORAREA UNEI PROCEDURI DE STABILIRE A
PROFITULUI
REZONABIL PENTRU SERVICIILE DE UTILITĂȚI PUBLICE**

METODOLOGIE STABILIRE PROFIT REZONABIL

DOMENIUL: ILUMINAT PUBLIC

Iulie 2021

*„Întărirea capacității administrative a Autorității Naționale de Reglementare pentru
Serviciile Comunitare de Utilități Publice pentru reglementarea, autorizarea, evaluarea și
monitorizarea serviciilor comunitare de utilități publice”, cod proiect 127462*

1. Contextul de elaborare

Prezenta analiză a fost realizată în cadrul proiectului „Întărirea capacității administrative a Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice pentru reglementarea, autorizarea, evaluarea și monitorizarea serviciilor comunitare de utilități publice” implementat de ANRSC , în parteneriat Asociația Municipiilor din România (AMR).

Proiectul este finanțat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020 Axa prioritară ”Administrație Publică și sistem judiciar eficiente”, Operațiunea “Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP”.

Proiectul se derulează pe o perioadă de 29 de luni, respectiv 13 august 2019 - 12 decembrie 2021 și are o valoare totală de 19.950.956,66 lei.

Obiectivul general al proiectului este Consolidarea capacității administrative prin crearea cadrului unitar la nivelul A.N.R.S.C. pentru reglementarea, autorizarea, evaluarea și monitorizarea serviciilor comunitare de utilități publice, creșterea calității și accesului la serviciile publice, consolidarea capacității autorităților administrației publice locale și susținerea dezvoltării la nivel local prin definirea de instrumente, metode și proceduri în domeniul serviciilor comunitare de utilități publice, reducerea birocrăției și simplificarea procedurilor pentru cetățeni, întrucât activitățile propuse sunt de natură să eficientizeze activitatea administrației publice și să crească gradul de transparență și integritate în furnizarea serviciilor comunitare de utilități publice, contribuind la creșterea gradului de satisfacție al cetățeanului și la îmbunătățirea imaginii administrației publice.

Unul dintre obiectivele specifice ale proiectului îl reprezintă:

- Simplificarea și sistematizarea fondului activ al legislației din domeniul de activitate al A.N.R.S.C. în concordanță cu Strategia pentru mai bună reglementare 2014-2020;
- Stabilirea principalelor domenii asupra cărora urmează a se interveni în scopul simplificării și stabilirea criteriilor de priorizare a actelor normative aferente domeniilor selectate.
- Analiza stocului legislativ selectat și propunerea celor mai potrivite metode de simplificare. - Îmbunătățirea accesului la informații publice în format reutilizabil

În vederea atingerii acestui obiectiv specific, în cadrul proiectului s-a realizat o **analiza a situației actuale la nivelul municipiilor în ceea ce privește modul de gestionare a serviciilor publice de utilități publice, respectiv:**

- analizarea modului în care sunt asigurate serviciile publice (public sau privat) și a modului în care sunt organizați (Asociații de Dezvoltare Comunitară).
- analizarea structurii și nivelul prețurilor serviciilor publice.

- formula de încasare a prețurilor de la utilizatori.
- sumele alocate de operatorii de servicii publice pentru activitățile de dezvoltare.

Ulterior, acest demers a constituit punctul de plecare pentru elaborarea bazei de date a informațiilor primite de la municipii și a Procedurii de stabilire a profitului rezonabil pentru serviciile publice de utilități publice din sfera de reglementare a ANRSC (transport public, apă și canalizare, iluminat public, salubritate)

2. ABORDAREA - Metodologia de realizare a procedurii și instrumentele utilizate la colectarea și procesarea datelor

Abordarea propusă a avut în vedere obținerea unor informații utile pentru analiză care va reprezenta baza elaborării livrabililor și altor rapoarte care se vor elabora în cadrul proiectului, **a fost elaborat și aplicat un chestionar adresat autorităților administrației publice locale de la nivelul municipiilor, ale cărui obiective sunt:**

- analizarea modului în care sunt asigurate serviciile publice (public sau privat) și a modului în care sunt organizate (Asociații de Dezvoltare Comunitară), servicii proprii ale autorităților publice locale.
- analizarea structurii și nivelul prețurilor serviciilor publice.
- formula de încasare a prețurilor de la utilizatori.
- sumele alocate de operatorii de servicii publice pentru activitățile de dezvoltare.

În vederea colectării datelor necesare de la autoritățile administrației publice locale și accesării facile de către reprezentanții municipiilor, chestionarul a fost încărcat și completat în format online, utilizând platforma Google. Informarea reprezentanților autorităților administrației publice locale cu privire la existența chestionarului s-a realizat prin transmiterea unui mesaj prin intermediul poștei electronice, adresat tuturor municipiilor membre ale Asociației Municipiilor din România.

Astfel, categoriile de respondenți vizate de această cercetare au fost **toate cele 103 municipii și cele șase sectoare ale municipiului București**, membre ale Asociației Municipiilor din România.

Procesul de colectare a datelor necesare pentru identificarea situației existente la nivel local s-a desfășurat în perioada **2 martie 2020 - 31 martie 2020**, cu precizarea că o serie de chestionare au fost transmise și după această dată.

Având în vedere faptul că această cercetare a presupus o colectare de date la nivel național, fiind vizate municipiile membre ale AMR, iar chestionarul a fost disponibil online, într-un format ușor accesibil, fiind asigurat suportul tehnic necesar completării pe toată perioada de colectare a datelor de către membrii echipei de implementare

AMR, rata de răspuns a fost influențată de gradul de interes al respondenților față de demersul inițiat, precum și de timpul necesar completării chestionarului (aproximativ 5-10 minute).

Formularul cu întrebările relevante a fost înaintat către un număr de 109 UAT-uri. Dintre UAT-urile cărora le-a fost adresat chestionarul, au formulat răspunsuri 45 dintre UAT-urile chestionate, ceea ce apreciem ca ofera o reprezentativitate foarte buna pentru proiect.

Studiul este realizat pe baza datelor furnizate de către municipii fără a fi verificată în integralitate acuratețea lor. În acest context, analiza datelor incluse în acest raport trebuie să aibă în considerare această limitare.

3. Cadrul general al serviciilor comunitate de utilități publice

Serviciile comunitare de utilități publice, sunt definite ca totalitatea activităților reglementate prin Legea serviciilor comunitare de utilități publice și prin legi speciale, care asigură satisfacerea nevoilor esențiale de utilitate și interes public general cu caracter social ale colectivităților locale, cu privire la:

- alimentarea cu apă;
- canalizarea și epurarea apelor uzate;
- colectarea, canalizarea și evacuarea apelor pluviale;
- alimentarea cu energie termică în sistem centralizat;
- salubritatea localităților;
- iluminatul public;
- alimentarea cu gaze naturale;
- transportul public local de călători.

3.1 Cadrul general al serviciului de iluminat public

Serviciul de iluminat public face parte din sfera serviciilor comunitare de utilități publice și cuprinde totalitatea acțiunilor și activităților de utilitate publică și de interes economic și social general desfășurate la nivelul unităților administrativ-teritoriale sub conducerea, coordonarea și responsabilitatea autorităților administrației publice locale, în scopul asigurării iluminatului public.

Serviciul de iluminat public este guvernat de Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, republicată (lege cadru) și de Legea nr. 230/2006 privind serviciul de iluminat public (lege specială).

Serviciul de iluminat public cuprinde iluminatul stradal-rutier, iluminatul stradal-pietonal, iluminatul arhitectural, iluminatul ornamental și iluminatul ornamental-festiv al comunelor, orașelor și municipiilor.

Serviciul de iluminat public se realizează prin intermediul unui ansamblu tehnologic și funcțional, alcătuit din construcții, instalații și echipamente specifice, denumit în continuare sistem de iluminat public.

În conformitate cu Legea nr. 230/2006 privind serviciul de iluminat public, sistemul de iluminat public este ansamblul format din puncte de aprindere, cutii de distribuție, cutii de trecere, linii electrice de joasă tensiune subterane sau aeriene, fundații, stâlpi, instalații de legare la pământ, console, corpuri de iluminat, accesorii, conductoare, izolatoare, cleme, armături, echipamente de comandă, automatizare și măsurare utilizate pentru iluminatul public.

Organizarea și desfășurarea serviciului de iluminat public trebuie să asigure satisfacerea unor cerințe și nevoi de utilitate publică ale comunităților locale, și anume:

- a) ridicarea gradului de civilizație, a confortului și a calității vieții;
- b) creșterea gradului de securitate individuală și colectivă în cadrul comunităților locale, precum și a gradului de siguranță a circulației rutiere și pietonale;
- c) punerea în valoare, prin iluminat adecvat, a elementelor arhitectonice și peisagistice ale localităților, precum și marcarea evenimentelor festive și a sărbătorilor legale sau religioase;
- d) susținerea și stimularea dezvoltării economico-sociale a localităților;
- e) funcționarea și exploatarea în condiții de siguranță, rentabilitate și eficiență economică a infrastructurii aferente serviciului.

Elaborarea și aprobarea strategiilor locale de dezvoltare a serviciului de iluminat public, a programelor de investiții privind dezvoltarea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare aferente, a regulamentului propriu al serviciului, a caietului de sarcini, alegerea modalității de gestiune, precum și a criteriilor și procedurilor de delegare a gestiunii intră în competența exclusivă a consiliilor locale, a asociațiilor de dezvoltare comunitară sau a Consiliului General al Municipiului București, după caz.

3.2 Cadrul legal și instituțional

3.2.1. Legislația aplicabilă în domeniul serviciului de iluminat public

Înființarea, organizarea, coordonarea, monitorizarea și controlul funcționării serviciului de iluminat public la nivelul unităților administrativ-teritoriale, precum și înființarea, dezvoltarea, modernizarea, administrarea și exploatarea sistemelor de iluminat public intră în competența exclusivă a autorităților administrației publice locale.

3.2.1.1 Evoluția conceptului de serviciu de iluminat public în Uniunea Europeană

În Uniunea Europeană, serviciul de iluminat public nu este definit ca o entitate separată și autonomă ci este administrat la comun cu rețelele de distribuție a energiei electrice.

În legislația europeană se face referire la iluminatul public mai degrabă prin prisma consumului de energie electrică, a măsurilor de eficiență energetică și de protecție a mediului.

La 11 decembrie 2018 s-a aprobat **Directiva (UE) 2018/2002 a Parlamentului European și a Consiliului** de modificare a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică.

Consiliul European a aprobat cadrul de politici al Uniunii privind energia și clima pentru 2030, bazat pe patru obiective principale la nivelul Uniunii: o reducere de cel puțin 40

% a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) la nivelul întregii economii, un obiectiv orientativ de îmbunătățire cu cel puțin 27 % a eficienței energetice, care să fie revizuit înainte de 2020 în vederea atingerii unui nivel de 30 %, o pondere de cel puțin 27 % a energiei din surse regenerabile consumate în Uniune și cel puțin 15 % interconectare a rețelelor electrice.

3.2.1.2 Reglementările naționale privind serviciul de iluminat public

Principalele acte normative care ghidează activitatea specifică sectorului românesc de iluminat public sunt enumerate mai jos:

A. Legislația primară

Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice (denumită în continuare *Legea serviciilor comunitare de utilități publice*), lege generală în domeniu, este aliniată la prevederile și la cerințele Uniunii Europene în domeniu și prezintă principiile și obiectivele după care sunt înființate, organizate și estionate serviciile comunitare de utilități publice, și anume:

- descentralizarea serviciilor publice și creșterea responsabilității autorităților administrației publice locale cu privire la calitatea serviciilor asigurate populației;
- promovarea principiilor economiei de piață și reducerea gradului de monopol;
- promovarea măsurilor de dezvoltare durabilă și de protecție a mediului;
- promovarea parteneriatului social și pregătirea continuă a resurselor umane.

Legea serviciilor comunitare de utilități publice, stabilește cadrul juridic și instituțional, obiectivele, competențele, atribuțiile și instrumentele specifice necesare înființării, organizării, gestionării, finanțării, exploatarei, monitorizării și controlului furnizării/prestării reglementate a serviciilor comunitare de utilități publice.

Legea nr. 230/2006 a serviciului de iluminat public prezintă cadrul juridic și instituțional unitar privind înființarea, organizarea, exploatarea, gestionarea, finanțarea, monitorizarea și controlul funcționării serviciului de iluminat public în comune, orașe și municipii. Organizarea și desfășurarea serviciului de iluminat public pentru satisfacerea unor cerințe și nevoi de utilitate publică ale comunităților locale.

Sistemul de iluminat public destinat exclusiv prestării serviciului de iluminat public este parte componentă a infrastructurii tehnico-edilitare a unităților administrativ-teritoriale care, în conformitate cu Legea serviciilor comunitare de utilități publice nr. 51/2006,

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 254 din 12 martie 2006, aparțin proprietății publice a acestora și se evidențiază și se inventariază în cadastrele imobiliar-edilitare ale unităților administrativ-teritoriale.

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale reglementează regimul general al autonomiei locale, precum și organizarea și funcționarea administrației publice locale pe principiul descentralizării, autonomiei locale, deconcentrării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității și al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit. Autoritățile administrației publice locale exercită competențe exclusive, competențe partajate și competențe delegate. Două sau mai multe unități administrativ-teritoriale au dreptul ca să coopereze și să se asocieze, formând asociații de dezvoltare intercomunitară, cu personalitate juridică, de drept privat și de utilitate publică, în scopul realizării în comuna unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional ori al furnizării în comun a unor servicii publice.

B. Legislația secundară

Hotărarea Guvernului nr. 745/2007 pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea licențelor în domeniul serviciilor comunitare de utilități publice, stabilește condițiile generale privind acordarea licențelor care sunt de competența Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice.

Ordin nr. 77/2007 al ANRSC privind aprobarea Normelor metodologice de stabilire, ajustare sau modificare a valorii activităților serviciului de iluminat public stabilește modul de determinare a valorii activităților specifice serviciului de iluminat public pentru cele două componente: întreținere și modernizare.

Ordin nr. 86/2007 al ANRSC pentru aprobarea Regulamentului-cadru al serviciului de iluminat public stabilește cadrul juridic unitar privind desfășurarea serviciului de iluminat public, definind modalitățile și condițiile-cadru ce trebuie îndeplinite pentru asigurarea serviciului, indicatorii de performanță, condițiile tehnice, raporturile dintre operator și utilizator în comune, orașe și municipii. Prevederile regulament-cadru se aplică, de asemenea, la proiectarea, executarea, recepționarea, utilizarea și întreținerea componentelor sistemului de iluminat public. Operatorii serviciului de iluminat public, indiferent de forma de proprietate, organizare și de modul în care este organizată gestiunea serviciului în cadrul unităților administrativ-teritoriale, se vor conforma prevederilor acestui regulament-cadru.

Ordin nr. 87/2007 ANRSC pentru aprobarea Caietului de sarcini-cadru al serviciului de iluminat public stabilește modul de întocmire a caietelor de sarcini

de către consiliile locale, Consiliul General al Municipiului București și asociațiile de dezvoltare comunitară, după caz, care înființează, organizează, conduc, coordonează și controlează funcționarea serviciului de iluminat public și care au totodată atribuția și responsabilitatea de a monitoriza și de a controla gestiunea și administrarea acestuia, precum și modul de funcționare și exploatare a infrastructurii tehnico-edilitare aferente, indiferent de forma de gestiune adoptată. Caietele de sarcini se vor întocmi în concordanță cu necesitățile obiective ale autorității administrației publice locale sau ale asociației de dezvoltare comunitară, după caz, cu respectarea în totalitate a regulilor de bază precizate în caietul de sarcini-cadru și în Regulamentul-cadru al serviciului de iluminat public.

Ordinul nr. 504/2019 al ANRSC privind modificarea tarifelor de acordare și menținere a licențelor/autorizațiilor eliberate în domeniul serviciilor comunitare de utilități publice, stabilește valoarea tarifei pentru acordarea licențelor, respectiv tarifele anuale pentru menținerea licențelor inclusive pentru serviciul de iluminat public.

Ordonanța de urgență nr. 198/2005 privind constituirea, alimentarea și utilizarea Fondului de întreținere, înlocuire și dezvoltare pentru proiectele de dezvoltare a infrastructurii serviciilor publice care beneficiază de asistență financiară nerambursabilă din partea Uniunii Europene stabilește principiile, cadrul general și procedurile privind constituirea, alimentarea și utilizarea fondurilor necesare pentru întreținerea, înlocuirea și dezvoltarea investițiilor realizate prin proiecte care beneficiază de asistență financiară nerambursabilă din partea Uniunii Europene pentru dezvoltarea infrastructurii serviciilor publice, precum și pentru asigurarea fondurilor necesare pentru plata serviciului datoriei publice/datoriei aferente împrumuturilor destinate cofinanțării acestor proiecte.

Potrivit **legii serviciului de iluminat public** în exercitarea atribuțiilor și responsabilităților ce le revin în domeniul administrării și gestionării serviciului de iluminat public, autoritățile administrației publice locale adoptă hotărâri sau emit dispoziții, după caz, privitoare la:

- aprobarea programelor de dezvoltare, reabilitare, extindere și modernizare a sistemelor de iluminat public existente, precum și a programelor de înființare a unor noi rețele de iluminat public;
- coordonarea proiectării și execuției lucrărilor tehnico-edilitare, în scopul realizării acestora într-o concepție unitară și corelată cu programele de dezvoltare economico-socială a localităților și de amenajare a teritoriului, de urbanism și de mediu;

- aprobarea studiilor de fezabilitate privind reabilitarea, extinderea și modernizarea sistemelor de iluminat public, studii care vor stabili indicatorii tehnico-economici, vor identifica sursele de finanțare a investițiilor, precum și soluția optimă din punct de vedere tehnico-economic;
- darea în administrare sau delegarea gestiunii serviciului de iluminat public, precum și încredințarea exploatarei bunurilor aparținând patrimoniului public sau privat al localităților, aferente serviciului, conform prevederilor legale;
- contractarea sau garantarea, în condițiile legii, a împrumuturilor pentru finanțarea programelor de investiții și modernizări ale sistemelor de iluminat public;
- elaborarea și aprobarea regulamentului serviciului și a caietului de sarcini, în conformitate cu regulamentul-cadru și caietul de sarcini-cadru, elaborate de A.N.R.S.C.;
- aprobarea taxelor speciale pentru prestarea serviciului de iluminat public, cu respectarea reglementărilor în vigoare;
- rezilierea unilaterală a contractelor de delegare a gestiunii serviciului pentru încălcarea repetată a clauzelor acestora și pentru nerespectarea indicatorilor de performanță a serviciului.

Conform legii **serviciului de iluminat public se definesc:**

- *utilizatorii serviciului de iluminat public* sunt fie autoritățile administrației publice locale, fie asociațiile de dezvoltare comunitară constituite cu acest scop.
- *beneficiarii ai serviciului de iluminat public*, comunitățile locale în ansamblul lor sau, în cazul unei asociații de dezvoltare comunitară, comunitățile locale componente.

Dreptul de acces la serviciul de iluminat public și de a beneficia de acesta este garantat tuturor membrilor comunității locale, persoane fizice și persoane juridice, în mod nediscriminatoriu.

În ceea ce privește **regionalizarea**, legislația aplicabilă relevantă este:

- *HG nr. 246/2006 pentru aprobarea Strategiei naționale privind accelerarea dezvoltării serviciilor de utilități publice;*
- *Legea nr. 215/2001 privind administrația locală, republicată după ce a fost modificată prin Legea nr. 286/2006, reglementează regimul general al autonomiei locale, precum și organizarea și funcționarea autorităților locale, cu modificările ulterioare;*
- *Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice (în vigoare de la 21 martie 2007), cu modificările și completările ulterioare, stabilește*

cadrul legal și instituțional unitar și obiectivele, competențele, sarcinile și instrumentele specifice necesare pentru crearea, organizarea, gestionarea, finanțarea, exploatarea, monitorizarea și controlul funcționării serviciilor de utilități publice, inclusiv a serviciului de iluminat public;

- *Legea nr. 230/2006 a serviciului de iluminat public, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 517 din 15 iunie 2006 stabilește cadrul juridic și instituțional unitar privind înființarea, organizarea, exploatarea, gestionarea, finanțarea, monitorizarea și controlul funcționării serviciului de iluminat public în comune, orașe și municipii.*
- *HG nr. 855/2008 pentru aprobarea actului constitutiv-cadru și a statutului- cadru al asociațiilor de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate serviciile de utilități publice.*

3.2 Cadrul instituțional

Principalii actori implicați în sectorul iluminatului public din România, cu rolurile și responsabilitățile fiecăruia, sunt prezentați mai jos:

COORDONARE LA NIVEL NAȚIONAL

- **Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice Și Administrației (fost MDRAP)** Acesta are responsabilitatea de a elabora și de a monitoriza punerea în aplicare a strategiilor pentru serviciile publice.
- **Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC).** A.N.R.S.C. este implicată în eliberarea licențelor, în elaborarea de metodologii și regulamente-cadru pentru domeniul serviciilor de utilități publice din sfera sa de reglementare.
- **Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei - ANRE,** este autoritate administrativă autonomă, cu personalitate juridică, sub control parlamentar, finanțată integral din venituri proprii, independentă decizional, organizatoric și funcțional, având ca obiect de activitate elaborarea, aprobarea și monitorizarea aplicării reglementărilor obligatorii la nivel național necesare funcționării sectorului și pieței energiei electrice, termice și a gazelor naturale în condiții de eficiență, concurență, transparență și protecție a consumatorilor.

POLITICA SECTORIALĂ

- **Ministerul Energiei** - Acesta este responsabil pentru implementarea politicilor și strategiilor naționale în domeniul energiei.
- **Ministerul Mediului, Apelor și Padurilor**, elaborează politici privind protecția mediului, a gestiunii deșeurilor (inclusiv cele rezultate din activitățile specifice iluminatului public) și a achizițiilor publice verzi.

FINANȚAREA

- **Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației**

Autoritatea de Management pentru **Programul Operațional Regional (POR) 2014- 2020 este responsabilă** cu gestionarea programelor de investiții finanțate de UE pentru sectorul iluminatului prin Axa prioritară 3 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon eficientă energetică a clădirilor publice, rezidențiale, **inclusiv Investiții în iluminatul public;**

Investiție teritorială integrată Delta Dunării (ITI) - va fi utilizat, prin contribuția tuturor Programelor 2014-2020, într-un areal format din 38 de unități administrativ-teritoriale din cadrul Rezervației Biosferă Delta Dunării, Județul Tulcea și nordul Județului Constanța. Alocarea indicativă pentru ITI este de cca 1,3 mld euro, și include inclusiv eficientă energetică în clădiri publice, clădiri rezidențiale și **iluminat public.**

Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL) reprezintă sursa principală de finanțare pentru infrastructura locală și are la bază principiul conform căruia în fiecare localitate din țară trebuie să fie asigurat un set minim de servicii publice, în domeniile: sănătate, educație, apă - canalizare, energie termică și electrică, **inclusiv iluminat public**, transport / drumuri, salubritate, cultură, culte, locuire și sport.

- **Ministerul Mediului, Apelor și Padurilor**, prin **Administrația Fondului pentru Mediu** elaborează programe de finanțare privind sprijinirea eficienței energetice și a gestionării inteligente a energiei în infrastructura de iluminat public
- **IFI, băncile comerciale.** Instituțiile financiare internaționale au fost implicate în mod continuu în dezvoltarea sectorului de iluminat public în România. BERD, BEI și BM au jucat un rol important în modernizarea și optimizarea parametrilor tehnico-funcționali ai sistemului de iluminat public din România. BERD a acordat finanțare prin MFEE (Facilitatea de Finanțare acordată Municipaliților - Eficiența Energetică).

- **Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene** pentru reducerea disparităților economice și sociale în Spațiul Economic European și consolidarea relațiilor bilaterale cu cele 15 state beneficiare din Estul și Sudul Europei și statele baltice.
- **Programul de cooperare Elvetiano-Roman**, Obiectivul 1 al Ariei de concentrare tematica 4 - Îmbunătățirea mediului înconjurător - un management durabil al energiei.

NIVEL REGIONAL ȘI LOCAL

- **Autoritățile publice locale (APL).** APL au competența și responsabilitatea exclusivă, conform Legii nr 51/2006, în ceea ce privește înființarea, organizarea, functionarea, monitorizarea și controlul funcționării serviciilor publice, inclusiv a celui de iluminat public.
- **Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI).** Sunt structuri de cooperare înființate între municipalități și județe, cu personalitate juridică, organizate în condițiile legii (înființate în conformitate cu OG nr.26 / 2000 cu privire la asociații și fundații), și care au un statut de utilitate publică (în conformitate cu Legea 215/2001). Scopul ADI este dublu: a) realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional, și b) furnizarea în comun a anumitor servicii publice.

3.3. Analiza datelor colectata pe baza chestionarului adresat autorităților administrației publice locale de la nivelul municipiilor

Serviciul de iluminat public este un serviciu de interes economic general (SIEG) supus normelor referitoare la ajutorul de stat.

Serviciul de iluminat public este guvernat de Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, republicată (lege cadru) și de Legea nr. 230/2006 privind serviciul de iluminat public (lege specială).

Potrivit Legii nr. 51/2006 și Legii nr. 230/2006, organizarea și funcționarea serviciului de iluminat public se poate realiza prin:

(i) gestiune directă prin intermediul unor operatori de drept public sau privat pot fi:
(i) servicii publice de interes local sau județean, specializate, cu personalitate juridică, înființate și organizate în subordinea consiliilor locale sau consiliilor județene, după caz, prin hotărâri ale autorităților deliberative ale unităților administrativ-teritoriale respective sau (ii) societăți reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu capital social integral al unităților administrativ-teritoriale, înființate de autoritățile deliberative ale unităților administrativ-teritoriale respective, caz în care gestiunea serviciului se atribuie în mod direct, fie, în primul caz, prin darea în administrare în baza hotărârii consiliilor locale sau privat fie, prin încheierea unui contract fără parcurgerea unei proceduri concurențiale, în al doilea caz.

(ii) prin gestiune delegată, prin intermediul unor operatori de drept privat, selectați printr-o procedură concurențială, cu care se încheie contract de delegare a gestiunii ce îmbracă forma unui contract de achiziție publică sau a unui contract de concesiune

Conform comunicărilor Comisiei Europene în materie de SIEG, pentru ipoteza în care atribuirea serviciului de interes economic general nu se realizează pe baza unei proceduri de achiziții publice care ar permite selecționarea ofertantului capabil să furnizeze serviciile respective la cel mai mic preț pentru comunitate (urmarea unei proceduri de achiziție publică), se impune stabilirea profitului perceput de către operator luând în considerare costurile pe care le-ar fi suportat o întreprindere obișnuită, bine gestionată și dotată corespunzător cu mijloacele adecvate pentru opiață concurențială.

Astfel, a reieșit necesitatea identificării cotei de profit a întreprinderilor care prestează serviciul de iluminat public în România pe baza contractelor de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public atribuite în urma participării la licitații publice.

Potrivit art. 5 alin. (5) din Decizia nr. C (2011) 9380 a Comisiei Europene, profitul rezonabil reprezintă rata rentabilității capitalului de care ar avea nevoie, pe întreaga perioadă de atribuire, o întreprindere obișnuită ce analizează dacă să furnizeze sau să nu furnizeze serviciul de interes economic general, ținând seama de nivelul de risc. „Rata de rentabilitate a capitalului” înseamnă rata rentabilității interne obținută de întreprindere din capitalul pe care l-a investit, pe toată durata de valabilitate a actului de atribuire. Nivelul de risc depinde de sectorul vizat, de natura serviciului și de caracteristicile compensației.

În ceea ce privește modalitate de stabilire a profitului rezonabil, Comisia Europeană a precizat că „statele membre pot introduce criterii de stimulare legate cu precădere de calitatea serviciului prestat și de creșterea eficienței productivității. Creșterea eficienței nu trebuie să diminueze calitatea serviciului prestat. Orice beneficii legate de creșterea eficienței productivității se stabilesc în așa fel încât aceste beneficii să se repartizeze în mod echilibrat între întreprinderi și statul membru și/sau utilizatori.”¹

În sensul Deciziei nr. C (2011) 9380 a Comisiei Europene, profitul este rezonabil pentru operatorii cărora li s-a atribuit direct contractul, atunci când nu depășește rata de SWAP relevantă plus 100 de puncte de bază².

Potrivit art. 5 alin. (7) din Decizie, Rata SWAP relevantă este rata SWAP a cărei scadență și monedă corespund duratei și monedei prevăzute în actul de atribuire. Atunci când furnizarea serviciului de interes economic general nu este legată de un risc comercial sau contractual major, în special ca urmare a faptului că, în esență, se compensează integral costurile nete ex post suportate pentru prestarea serviciului de interes economic general, profitul rezonabil nu poate depăși rata de SWAP aplicabilă, plus o primă de 100 de puncte de bază.

În măsura în care rata rentabilității (SWAP) nu este disponibilă sau adecvată într-un caz concret „pot fi utilizați alți indicatori de profit, cum ar fi cei menționați la

¹ art. 5 din Decizia nr. C (2011) 9380 a Comisiei Europene

² art. 5 alin. (7) din Decizia nr. C (2011) 9380 a Comisiei Europene

articolul 5 alineatul (8) din Decizie, cu scopul de a oferi trimiteri solide și fiabile pentru calculul profitului rezonabil.”³

Astfel, întrebările formulate la nivelul autorităților cu competență în gestionarea serviciului de iluminat public au avut drept scop identificarea cotei de profit realizat de către operatorii serviciului de iluminat public pe piața liberă, cu respectarea normelor concurențiale, precum și a cotelor de profit stabilite de către operatorii publici pentru cazul în care li s-a atribuit în mod direct gestiunea serviciului de iluminat public.

Pentru elaborarea unei proceduri de stabilire a profitului rezonabil pentru serviciile de iluminat public s-a întocmit un formular cu întrebări înaintat UAT-urilor în vederea colectării de date.

Formularul cu întrebările relevante a fost înaintat către un număr de 109 UAT-uri. Dintre UAT-urile cărora le-a fost adresat chestionarul, au formulat răspunsuri 45 dintre UAT-urile chestionate.

La nivel de structură, chestionarul a fost împărțit în trei categorii de întrebări, respectiv (i) informații generale; (ii) Gestiune Directă și (iii) Gestiune Delegată.

Chestionarul debutează cu o serie de întrebări generale cu privire la serviciul de iluminat public la nivelul UAT-urilor chestionate, având ca scop identificarea Municipiilor care au înființat, la nivel formal, serviciul de iluminat public, modalitatea prin care respondenții au decis să gestioneze serviciul de utilități publice, tipul contractului în baza căruia serviciul este gestionat, dacă este utilizată forma acordului -cadru pentru atribuirea contractului de delegare de gestiune și dacă există constituită o asociație de dezvoltare intercomunitară (ADI) cu scopul furnizării/prestării în comun a serviciului de iluminat public.

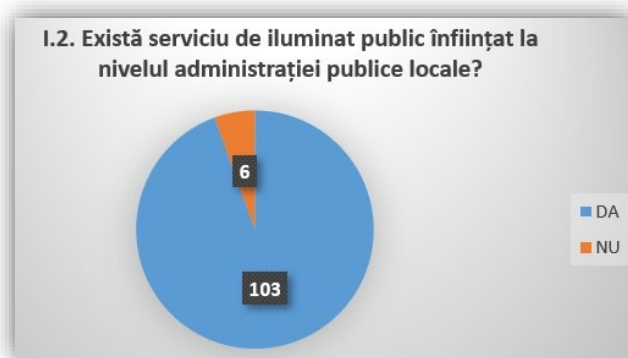
Secțiunile II și III abordează în mod distinct detaliile cu privire la actele de dare în administrare/contract atribuit direct, respectiv delegare de gestiune a serviciului de iluminat public, în funcție de modalitatea de gestiune aleasă de UAT.

3.3.1. Informații generale

Existența serviciului de iluminat public înființat la nivelul administrației publice locale - întrebarea I.2

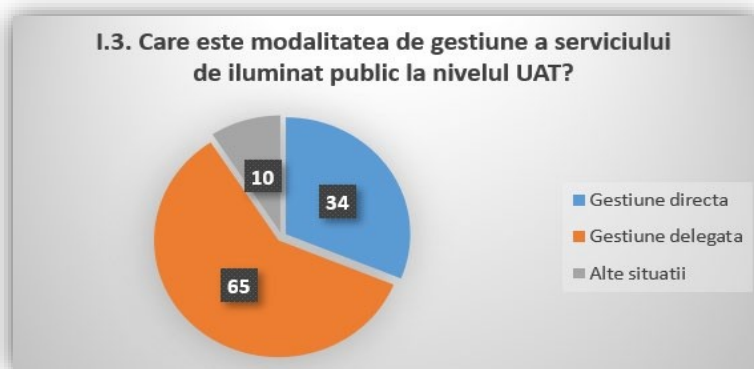
³ Document de lucru al serviciilor comisiei Ghid privind aplicarea normelor Uniunii privind ajutoarele de stat, achizițiile publice și piața internă în cazul serviciilor de interes economic general și, în special, în cazul serviciilor sociale de interes genera

La întrebarea referitoare la existența serviciului de iluminat public înființat la nivelul UAT-urilor, 103 de respondenți au răspuns pozitiv, în vreme ce 6 din numărul total de 109 administrații publice locale intervievate au arătat că nu există, la nivel formal, serviciu de iluminat public înființat la nivelul Unității Administrativ -Teritoriale.

Înființarea serviciului de iluminat public intră, potrivit art. 8 alin. (1) din Legea nr. 230/2016, în competența exclusivă a autorităților administrației publice locale, prin consiliul local, acesta fiind abilitat să gestioneze serviciile furnizate către cetățeni și asigură cadrul necesar pentru furnizarea acestora⁴.

Astfel, răspunsurile cu privire la înființarea serviciului de iluminat public se referă la înființarea formală, prin Hotărâri ale Consiliilor Locale, iar nu la existența efectivă a unui serviciu de iluminat public, aspect relevat și de faptul că toți respondenții care au răspuns că nu există un serviciu de iluminat public înființat, au arătat ulterior că serviciul este gestionat într-una din modalitățile prevăzute de lege.

⁴ Potrivit art. 129 alin. (2) lit. d) și alin. (7) lit. n) din Codul Administrativ (art. 36 alin. (2) lit. d) și alin. (6) pct. 14 din Legea 215/2001 - Abrogată)

Modalitatea de gestiune a serviciului de iluminat public la nivelul UAT - întrebarea I.3

Sub aspectul modalității de gestiune aleasă de către UAT-urile respondente, 34 dintre acestea au arătat că au optat pentru gestiunea directă a serviciului de iluminat, în vreme ce un număr de 65 de UAT-uri a ales gestiunea delegată. Sase dintre respondenți nu au serviciu de iluminat public. Patru dintre respondenți se găsesc în următoarele situații: doua dintre autorități prestează serviciul de iluminat neorganizat, una este în proces de delegare a serviciului de iluminat public, iar o autoritate are o parte a serviciului în delegare directă și o altă componentă în gestiune delegată.

Tipul de contract în cazul gestiunii directe - întrebarea I.4

Se impune precizare că la nivelul respondenților au fost identificate inadvertențe în răspunsurile acordate. Astfel, unul (1) dintre respondenți a precizat că serviciul de iluminat public este gestionat direct, dar a rezultat din răspunsuri și/sau verificări ulterioare că gestionarea serviciului de iluminat a fost delegată unui operator privat. Au existat și trei (3) situații în care UAT-ul a specificat că gestiunea este una delegată, însă serviciul de iluminat public era gestionat direct, de către un operator cu unic asociat UAT-ul respectiv.

În situația celor 34 UAT-uri respondente care au optat pentru gestiunea directă a serviciului de iluminat public, potrivit art. 23 alin. (1) lit. a), raporturile dintre UAT-uri și operatori, în cazul gestiunii directe a serviciilor de utilități publice, sunt reglementate:

- fie prin hotărâri de dare în administrare - în situația gestiunii prin serviciile de interes local cu personalitate juridică;
- fie prin contracte de delegare de gestiune, atribuite direct - în situația unui operator cu capital integral al UAT-ului respectiv, care poate lua forma unui contract de achiziții sau de concesiune, în funcție de condițiile contractuale abordate de către contractanți.

Prin urmare, la această întrebare au fost avute în vedere doar răspunsurile date de către UAT-urile care au optat pentru gestionarea directă a serviciului de iluminat public către un operator cu capital integral al UAT-ului respondent.

Astfel, dintre cei 34 respondenți care gestionează în mod direct serviciul de iluminat public, patru (4) au specificat că a încheiat un contract de achiziție public, în vreme ce 11 au precizat că a fost încheiat un contract de delegare a gestiunii în forma unui contract de concesiune.

Un respondent a arătat doar că a încheiat contract de delegare a gestiunii, fără a preciza forma acestuia, un număr de 18 respondenți nu au făcut precizări cu privire la tipul de contract utilizat sau există posibilitatea ca aceștia să fi optat pentru dare în administrare prin hotărâri ale consiliului local.

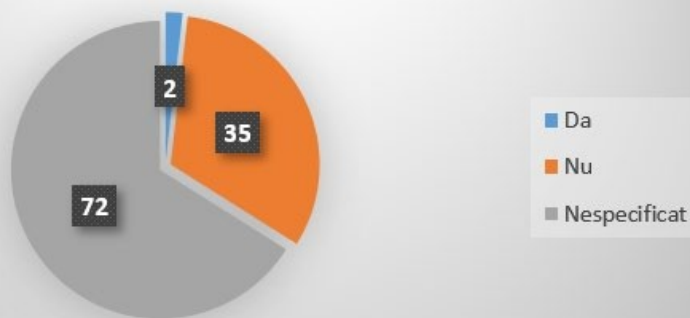
Utilizarea acordului cadru pentru situația încheierii unui contract de achiziție publică - întrebarea I.4.1

Dintre cazurile în care gestiunea directă a serviciului de iluminat public se face în temeiul unor contracte de gestiune (34), contractul de achiziție a fost utilizat de către 4 UAT-uri, astfel cum rezultă din răspunsurile de la întrebarea anterioară, unde a fost utilizat și modelul de contract cadru.

Existența unei asociații de dezvoltare intercomunitară (ADI) având ca scop furnizarea/prestarea în comun a serviciului de iluminat public - întrebarea I.5

Asociații de dezvoltare intercomunitară există la nivelul a două (2) UAT-uri dintre cele 109 carora le-a fost transmis chestionarul, în vreme ce 35 dintre UAT-urile chestionate au precizat că nu există ADI-uri înființate.

I.5. Care este modalitatea de gestiune a serviciului de iluminat public la nivelul UAT?

Durata contractelor privind gestiunea sistemului de iluminat - general

Potrivit răspunsurilor oferite de către UAT-urile chestionate, durata serviciilor de gestionare a serviciului de iluminat public, cu titlu general, variază între 1 luna și 25 de ani.

Cea mai des întâlnită perioadă de contractare a serviciilor de gestiune a iluminatului public este cea de 5 ani, utilizată de către 17 dintre respondenți. 15 dintre respondenți au optat pentru contractarea delegării de gestiune a serviciului de iluminat public pentru o perioadă de 10 ani. Sapte (7) - au contractat pentru o perioadă de 4 ani, la fel ca și municipiile au ales delegarea de gestiune a serviciului de iluminat public pe o perioadă de un an.

Cele mai puțin utilizate perioade de contractare a serviciilor sunt cele de 3 ani - 3 municipii, 2 ani - 4 municipii; 25 de ani - 1 municipiu; 8 ani - un municipiu; 7 ani - un municipiu; 20 de ani - un municipiu.

Sub 2 ani perioada de contractare a serviciilor au 29 de UAT-uri.

Dintre respondenți, 7 nu au specificat perioada de contractare a serviciilor de gestiune a serviciului de iluminat public, în vreme ce 12 dintre aceștia au contractat gestiunea serviciului de iluminat public pentru perioade nedeterminate.

3.3.2. Gestione directă

Durata administrării serviciului de iluminat public în regim de gestione directă - întrebarea II.2

În ceea ce privește durata dării în administrare a serviciului de iluminat public, aceasta variază între 2 ani și 10 de ani.

Astfel, două dintre UAT-urile respondente au precizat că au dat în administrare serviciul de iluminat public pentru o perioadă de 10 ani. 11 UAT-uri au precizat că administrarea serviciului de iluminat public se face pe o perioadă de 5 ani, potrivit Hotărârilor consiliului local respectiv.

Au mai fost stabilite perioade de gestionare a serviciului de iluminat public de 2 ani - un municipiu 3 ani - 2 municipii, 8 ani - un respondent.

Cota de profit stabilită pentru activitatea de mentenanță și modalitatea de determinare a acesteia în cazul gestione directă - întrebarea II.3/II.4./II.4.1

Cota de profit stabilită pentru gestiunea directă a serviciului de iluminat public a fost precizată de către 3 respondenți, din totalul de 34. Cotele de profit stabilite în cazul contractelor de delegare de gestiune sunt cuprinse în intervalul 2% - 5%. Cota medie de profit în cazul gestiunii delegate aferente activității de mentenanță este de 3.30%.

În ceea ce privește modalitatea de determinare a cotei de profit, așa cum am arătat, nici un UAT nu a ținut cont de rata SWAP pentru determinarea acesteia.

Restul de 31 respondenți nu au oferit detalii cu privire la cota de profit utilizată sau modul de determinare a acesteia.

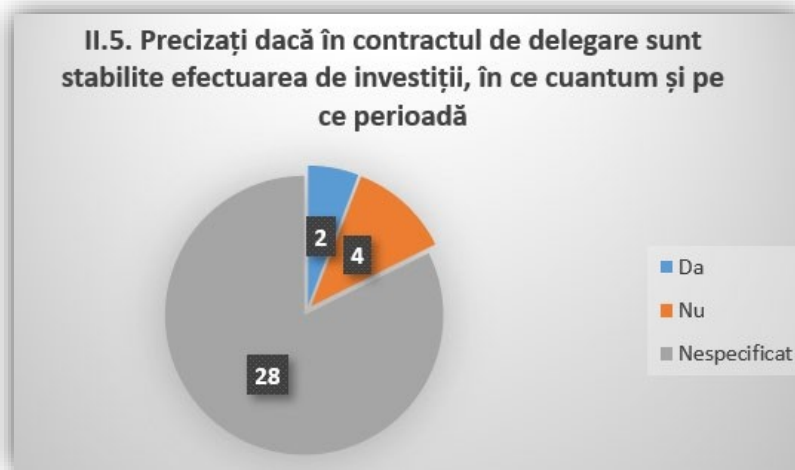
Prevederile referitoare la investițiile în contractul de delegare de gestiune - întrebarea II.5

Un singur respondent a specificat atât cuantumul investițiilor prevăzute în contractul de delegare de gestiune, cât și perioada pe care acestea sunt prevăzute, respectiv 5 ani.

Un UAT a specificat valoarea investițiilor conform contractului de finanțare cu fonduri europene, fără a preciza durata contractului.

Dintre respondenți, 4 au specificat că nu sunt prevăzute investiții în actele privind gestionarea sistemului de iluminat public.

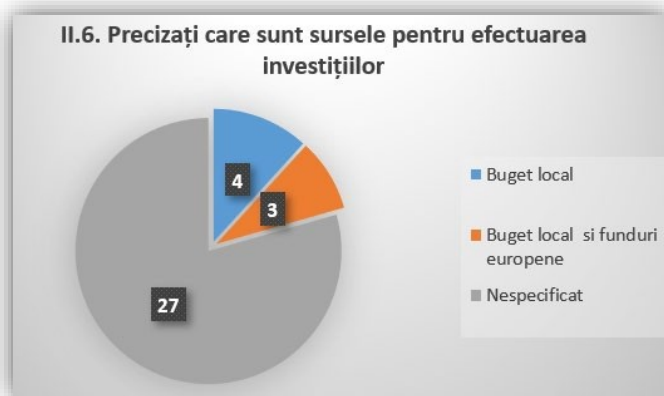
Un număr de 28 respondenți nu a specificat dacă sunt prevăzute investiții în actele privind darea în administrare a serviciului de iluminat public.

Sursele pentru efectuarea investițiilor - întrebarea II.6

Un număr de 4 dintre respondenți au specificat ca sursă de investiții bugetul local, iar 3 dintre aceștia au adăugat ca sursă alternativă fondurile europene.

27 dintre respondenți nu au specificat sursa de investiții.

Cota de profit pentru investițiile în sistemul de iluminat public - întrebare II.7/II.8

Cota de profit pentru investițiile în sistemul de iluminat public a fost specificată de către 3 UAT-uri chestionate fiind de 5%. Cota medie de profit în cazul gestiunii delegate aferente investițiilor în sistemul de iluminat public este de 5%.

Cota de profit (în procente) pentru activitatea de iluminat festiv si modul de stabilire a acesteia - întrebările II.9/II.10

Cota de profit pentru investițiile în sistemul de iluminat festiv a fost specificată de către două UAT-uri chestionate. Un respondent a specificat că rata de profit pentru activitatea de iluminat festiv este de 5%, fiind stabilită luând în considerare „indicatori de activitate (de gestiune) și „indicatori de risc” și alt UAT a precizat o rata de profit de 2.91%. Cota medie de profit în cazul gestiunii delegate aferente iluminatului festiv este de 3.95%.

Niciunul dintre respondenți nu a specificat ce dificultăți a întâmpinat la stabilirea/calculul ratei de profit - întrebarea II.10.

3.3.3. Gestiune delegată

Capitalul operatorului care gestionează serviciul de iluminat public - întrebarea III.2.

Dintre totalul UAT-urilor care au delegat gestiunea serviciului de iluminat public (65), 24 au precizat că operatorul privat care are în gestiune serviciul de iluminat public deține capital privat, în vreme ce un singur operator economic deține capital mixt.

Tipul contractului de delegare de gestiune - întrebarea III.3.

În ceea ce privește tipul de contract prin care a fost delegată gestiunea serviciului de iluminat public, dintre cei 28⁵ de respondenți care au optat pentru delegare

⁵ Inclusiv Suceava - procedura privind delegarea gestiunii în desfășurare (concesiune)
Inclusiv Bistrița Năsăud unde a fost atribuit contract de concesiune ulterior completării chestionarului.
Inclusiv Bistrita Nasaud care a atribuit un contract de concesiune ulterior formulării răspunsurilor

Utilizarea acordului cadru pentru situația încheierii unui contract de achiziție publică III.3.1

Dintre cele nouă (9) contracte de achiziție publică atribuite pentru gestionarea delegată a serviciului de iluminat public, două (2) dintre municipii au utilizat Acordul cadru, potrivit Ordinului 5/93/2007 emis de către președintele ANRE și președintele ANRSC. Șapte (7) dintre UAT-urile care au atribuit un contract de achiziție publică nu au utilizat acordul cadru.

Au fost avute în vedere doar răspunsurile UAT-urilor care au atribuit contracte de achiziție publică, deși au existat răspunsuri și din partea UAT-urilor care au încheiat contracte de concesiune sau de delegare a gestiunii.

Durata administrării serviciului de iluminat public în regim de gestiune delegată - întrebarea III.4

Durata contractelor de delegare de gestiune variază între 1 an și 25 de ani.

Contractele de delegare de gestiune au fost încheiate pe perioade diferite, după cum urmează:

Pe o perioadă de 1 an - două municipii; Pe o
perioadă de 2 ani - două municipii; Pe o
perioadă de 3 ani - două municipii; Pe o
perioadă de 4 ani - șase municipii; Pe o
perioadă de 5 ani - două municipii; Pe o
perioadă de 6 ani - un municipiu; Pe o
perioadă de 10 ani - cinci municipii; Pe o
perioadă de 20 ani - un municipiu;

gestiunii, 9 UAT-uri au optat pentru atribuirea unui contract de achiziții publice, iar 19⁶ pentru încheierea unui contract de concesiune, în vreme ce trei (3) respondenți nu au specificat tipul de contract prin care a decis să delege gestiunea.

Pe o perioadă de 25 de ani - un municipiu;

Dintre respondenți, 43 nu au precizat perioada pe care a fost încheiat contractul de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public.

Delegarea de gestiune pentru toate activitățile componente ale serviciului de iluminat public/Activități specifice - întrebările III.5./III.5.1.

În 14 dintre contractele de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public au fost prevăzute toate activitățile specifice serviciului, în vreme ce 4 dintre răspunsuri au arătat că nu sunt prevăzute toate activitățile componente ale serviciului de iluminat public.

De asemenea, doi respondenți au arătat că nu sunt prevăzute lucrări de investiții, un respondent a precizat că nu sunt prevăzute activități privind schimbarea lămpilor.

Doi dintre respondenți nu au răspuns la această întrebare.

În ceea ce privește activitățile componente ale serviciului de iluminat public care au fost delegate și care au fost menționate de către respondenți, în majoritatea răspunsurilor sunt menționate activitățile de mentenanță și întreținere a sistemului de iluminat.

43 dintre respondenți nu au făcut precizări cu privire la activitățile componente ale serviciului de iluminat public care au fost delegate.

Cota de profit pentru activitățile de mentenanță - III.6.

Cotele de profit pentru activitățile de mentenanță au fost stabilite prin contractele de delegare de gestiune în intervalele 2% și 15%, cota de 5% fiind cea mai des întâlnită, respectiv în două cazuri.

Au mai fost precizate cote de profit de 2%, 3%, 3%-5%, 9%, 9,5%, 10%, 10%-15% (câte un UAT).

Cota medie de profit în cazul gestiunii delegate pentru activitățile de mentenanță aferente iluminatului public este de 7.00%.

Un număr de 55 UAT-uri nu au oferit precizări cu privire la cota de profit pentru activitățile de mentenanță a sistemului de iluminat public, iar un respondent a considerat că acest detaliu este confidențial.

Cota de profit pentru activitățile de iluminat festiv - întrebarea III.7.

Doar 8 dintre respondenți au precizat cota de profit stabilită pentru componenta iluminat festiv al serviciului.

Doi dintre respondenți au precizat că a fost introdusă în contractul de delegare de gestiune o cotă de profit de 3%.

Au mai fost precizate cote de profit de 0%, 2%, 5%, 9%, 10%, 10%-15% (câte un UAT).

A mai existent un raspuns cu confidential si unul cu gratuit.

Cota medie de profit in cazul gestiunii delegate pentru activitatile de iluminat festive de 6.35%.

Investiții prevăzute în contractul de delegare de gestiune- întrebarea III.8

Un număr de 7 respondenți au precizat că nu sunt prevăzute investiții în contractele privind delegarea gestiunii serviciului de iluminat public, în vreme ce 8 au specificat că acestea sunt prevăzute, oferind și detalii cu privire la cuantumul și durata acestora care variază în funcție de durata contractului și activitățile specifice delegate.

Cota de profit pentru investiții - întrebarea III.9.

Un număr de 4 dintre UAT-urile respondente au precizat că utilizează o cotă de profit pentru investiții de 5%.

Au mai fost precizate cote de profit de 3% și 10% (câte un UAT), în vreme ce trei dintre respondenți au precizat că utilizează o cotă de profit pentru investiții de 0%.

Cota medie de profit în cazul gestiunii delegate pentru activitățile de investiții în iluminatul public este de 5.50%.

Nu au oferit detalii cu privire la acest aspect 56 dintre respondenți.

Sursa utilizată pentru realizarea investițiilor - III.10.

Bugetul local a fost sursa pentru realizarea investițiilor în 11 dintre contractele de delegare de gestiune încheiate de către UAT-urile respondente.

Trei dintre UAT-urile respondente au precizat că investițiile au fost efectuate din bugetul operatorului privat, urmând ca aceste cheltuieli să fie rambursate de către UAT-uri.

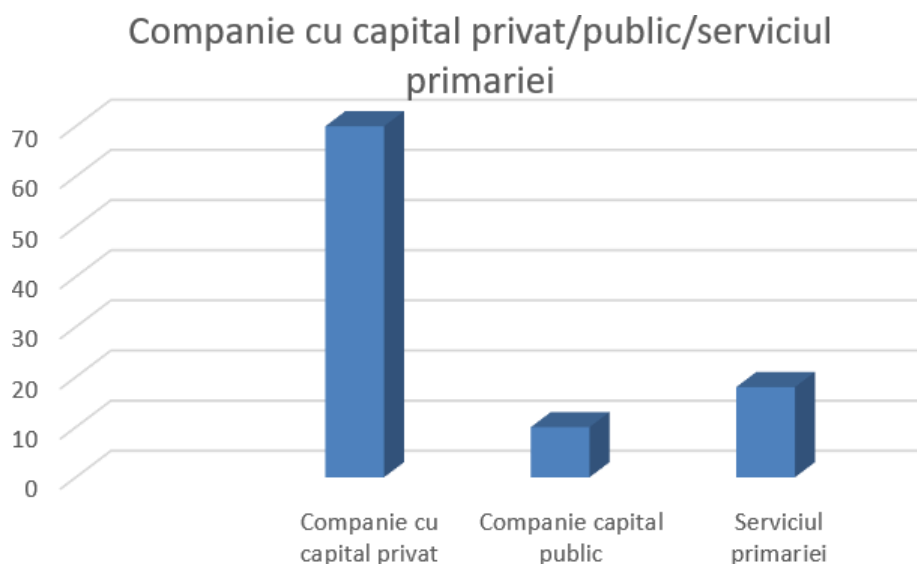
Nu a fost dat un răspuns la această întrebare de către un număr de 51 UAT-uri.

Datelor publice conform website-ului Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice

Conform raportului publicat pe site-ul Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC) privind evidența licențelor pentru prestarea serviciului de iluminat public valabile la data de 05.05.2020 se evidențiază următoarele:

Există un număr de 98 licențe valabile pentru prestarea serviciului de iluminat public.

Dintre acestea 70 sunt companii cu capital privat, 10 companii cu capital public și 18 sunt servicii interne ale UAT-urilor.

Observațiile privind acest raport sunt următoarele: faptul că un operator privat deține licență A.N.R.S.C. pentru prestarea serviciului de iluminat public, nu înseamnă obligatoriu că respectiva entitate prestează serviciul de iluminat public ca activitate principală sau ca unică activitate. Din acest motiv, profitul raportat de aceste companii private către Ministerul Finanțelor Publice - A.N.A.F. nu a fost luat în considerare, neputându-se stabili cu exactitate care este cota de profit aferentă prestării serviciului de iluminat public.

Același raționament este valabil și pentru companiile cu capital public, întrucât majoritatea acestora prestează mai mult de un serviciu public.

3.4. Recomandările Consiliului Concurenței și Comunicării Comisiei Europene privind profitul rezonabil

3.4.1. Comunicatul de presa al Consiliului Concurenței

Comunicatul de presa sub denumele „SERVICIUL DE ILUMINAT PUBLIC RESPECTĂ MINIME REGULI DE CONCURENȚĂ, DAR ESTE INFLUENȚAT DE FACTORI CONJUNCTURALI LOCALI” realizat de Consiliul Concurenței și Institutul pentru Politici Publice privind Serviciul de iluminat public din România (SIP) evidențiază că este o piață care, la nivel național, este afectată de lipsa de uniformitate a contractelor de concesiune de la o localitate la alta și de o serie de factori de organizare locală (stabilirea regimului de proprietate asupra unor bunuri din sistemul de iluminat public de

exemplu stâlpii) este una dintre principalele concluzii ale mesei rotunde organizate de Consiliul Concurenței și Institutul pentru Politici Publice.

Piața serviciului de iluminat public din România înseamnă, în prezent, 92 de operatori licențiați (conform statisticii oficiale a ANRSC), din care puțini sunt operaționali, existând inclusiv situații de prestare a serviciului cu licență expirată.

Durata unui contract de concesiune (cea mai comună formă de gestionare a serviciului, existând, însă, în continuare și servicii în regie proprie) diferă radical numai la nivelul municipiilor mari din țară, de la 12 ani - la Iași, la 25 de ani - la Arad, iar calculul redevenței este și ea expresia unei lipse de uniformitate a unei formule obiective și transparente de calcul a beneficiilor statului de pe urma operării serviciului.

Valoarea unui contract de concesiune a serviciului de iluminat diferă și el, având valori între 2 și 60 milioane euro.

În acest domeniu, al iluminatului public se preconizează folosirea contractelor de performanță energetică, cel mai probabi asimilate actualelor contracte de concesiune, ANRE fiind în plin proces de evaluare a implicațiilor acestei schimbări de cadru legal.

3.4.2. Raportul Consiliului Concurenței asupra investigațiilor pe piața serviciilor publice de iluminat

Prin Ordinul nr. 81 din 15.02.2017, emis de președintele Consiliului Concurenței, a fost dispusă declanșarea unei investigații sectoriale pe piața serviciilor publice de iluminat existente la nivelul municipiilor reședință de județ din România (inclusiv în Municipiul București), în baza art. 25 alin. (1) lit. g) din Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Investigația a fost declanșată ca urmare a existenței unor aspecte ce sugerează posibilitatea restrângerii sau denaturării concurenței pe piața serviciilor publice de iluminat, precum: lipsa de uniformitate a modalităților de atribuire a serviciului de iluminat public; un număr relativ redus de operatori activi din totalul operatorilor licențiați să presteze acest serviciu; durata relativ ridicată a unora dintre contractele de concesiune prin care sunt atribuite aceste servicii, ceea ce poate genera restrângerea semnificativă a concurenței pe termen lung.

Serviciul de iluminat public face parte din sfera serviciilor comunitare de utilități publice, desfășurându-și activitatea conform Legii nr. 230/2006 a serviciului de iluminat public². Acesta cuprinde totalitatea acțiunilor și activităților de utilitate publică și de interes economic și social general desfășurate la nivelul unităților

administrativ-teritoriale sub conducerea, coordonarea și responsabilitatea autorităților administrației publice locale, în scopul asigurării iluminatului public.

Înființarea, organizarea, coordonarea, monitorizarea și controlul funcționării serviciului de iluminat public la nivelul unităților administrativ-teritoriale, precum și înființarea, dezvoltarea, modernizarea, administrarea și exploatarea sistemelor de iluminat public intră în competența exclusivă a autorităților administrației publice locale.

Autoritățile administrației publice locale trebuie să asigure gestiunea serviciului de iluminat public pe criterii de competitivitate și eficiență economică și managerială, având ca obiectiv atingerea și respectarea indicatorilor de performanță a serviciului, stabiliți prin contractul de delegare a gestiunii, respectiv prin hotărârea de dare în administrare, în cazul gestiunii directe.

Elaborarea și aprobarea strategiilor locale de dezvoltare a serviciului de iluminat public, a programelor de investiții privind dezvoltarea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare aferente, a regulamentului propriu al serviciului, a caietului de sarcini, alegerea modalității de gestiune, precum și a criteriilor și procedurilor de delegare a gestiunii intră în competența exclusivă a consiliilor locale, a asociațiilor de dezvoltare comunitară sau a Consiliului General al Municipiului București, după caz.

Alegerea formei de gestiune a serviciului de iluminat public se face prin hotărâre a consiliilor locale, a Consiliului General al Municipiului București sau a asociațiilor de dezvoltare comunitară, după caz, aceasta putând fi realizată fie prin modalitatea gestiunii directe, fie prin modalitatea gestiunii delegate.

Indiferent de forma de gestiune adoptată, în virtutea competențelor și atribuțiilor ce le revin potrivit legii, autoritățile administrației publice locale păstrează dreptul de a aproba, a supraveghea și a controla, după caz:

- modul de fundamentare a tarifelor și respectarea metodologiei de stabilire, ajustare sau de modificare a acestora, emise de ANRSC;
- modul de îndeplinire a obligațiilor contractuale asumate de operatori și activitățile desfășurate de aceștia; - calitatea și eficiența serviciului prestat, corespunzător indicatorilor de performanță a serviciului, stabiliți conform legii;
- modul de administrare, de exploatare, de conservare și de menținere în funcțiune, dezvoltarea și/sau modernizarea sistemului de iluminat public.

Serviciul de iluminat public cuprinde următoarele activități:

- Iluminat Stradal-Pietonal;
- Iluminat Stradal-Rutier - iluminatul căilor de circulație rutieră;
- Iluminat Arhitectural - iluminatul destinat punerii în evidență a unor monumente de artă sau istorice, ori a unor obiective de importanță publică sau culturală pentru comunitatea locală;
- - Iluminat Ornamental - iluminatul zonelor destinate parcurilor, spațiilor de agrement, piețelor, târgurilor și altora asemenea;
- - Iluminat Ornamental-Festiv - iluminatul temporar utilizat cu ocazia sărbătorilor și altor evenimente festive.

Deși fiecare dintre aceste activități pot fi prestate și separat, documentele analizate de autoritatea de concurență în cursul investigației arată că aceste activități sunt atribuite în majoritatea cazurilor împreună, prin același contract de delegare.

Există și UAT-uri care au luat decizia de a atribui prin contract separat activitatea de iluminat festiv. Astfel, din totalul celor 41 de UAT-uri a căror activitate a făcut obiectul investigației Consiliului Concurenței, 16 au încheiat contracte separate pentru respectiva activitate, în general fiind vorba de contracte pe durată mai scurtă și valoare mai mică, sau de situațiile în care infrastructura aferentă sistemului de iluminat public este încă în proprietatea companiilor ce furnizează energie electrică (caz în care nu pot fi emise hotărâri de dare în administrare/contracte de delegare de gestiune, ci doar contracte de prestări servicii).

Consiliul Concurenței consideră că, în cazul contractelor pentru iluminat public atribuite prin încredințare directă, durata acestora ar trebui limitată la maximum cinci ani, având în vedere că, pe perioada derulării contractului, piața rămâne închisă pentru concurență.

Din punct de vedere al structurii, cele 41 de municipii reședință de județ au atribuit serviciul de iluminat public astfel:

- 36 către întreprinderi,
- 5 către servicii publice/compartimente funcționale organizate în structura aparatului de specialitate al primăriei.

Situația în cele 41 de municipii reședință de județ se prezintă astfel:

- 29 de municipii au atribuit, serviciul de iluminat public către întreprinderi cu capital privat, serviciul de iluminat public către întreprinderi cu capital privat,
- 8 municipii au atribuit serviciul către operatori cu capital public (3 întreprinderi și 5 servicii cu personalitate juridică),
- 3 municipii au atribuit serviciul către operatori cu capital public (pentru mentenanță) și către operatori cu capital privat (pentru iluminat festiv),
- 1 municipiu a atribuit serviciul către un operator cu capital privat (pentru mentenanță) și către 1 operator cu capital public (pentru iluminat festiv).

La sfârșitul anului 2017, în sfera serviciului comunitar de iluminat public își desfășurau activitatea un număr de 626 de prestatori, iar fiecare dintre aceștia putea, din punct de vedere teoretic, să participe la licitațiile din orice comună, oraș, municipiu. Numărul acestora este în creștere. Astfel, în anul 2016 existau 589 de prestatori, în anul 2015 existau 588 de prestatori, în anul 2014 existau 584 de prestatori, iar în anul 2013 existau 578 de prestatori.

Din totalul de 626 de operatori, doar 476 dețineau licență emisă de ANRSC la data de 05.07.2018.

În anul 2018, cele 41 de municipii reședință de județ aveau încheiate contracte cu 48 de operatori distincți, deoarece fie au fost atribuite contracte către mai multe întreprinderi în asociere, fie au fost atribuite mai multe contracte cu sume mici/durată foarte scurtă către mai multe întreprinderi, fie a fost atribuit un singur contract către un singur operator pentru întreaga arie administrativ-teritorială a autorității contractante.

Actorii pieței serviciilor publice de iluminat existente la nivelul municipiilor reședință de județ din România sunt prezentați mai jos:

Municipiul Alba Iulia - Iluminatul public este încredințat societății Flash Lighting Services S.A. în urma licitației desfășurate în anul 2012, durata contractului fiind de 10 ani.

Municipiul Alexandria - Iluminatul public este încredințat A.D.P. Alexandria, atribuit în anul 2006 durata încredințării fiind nedeterminată.

Municipiul Arad - Iluminatul public este încredințat asocierii formate de Elba Com S.A și Elba S.A, în urma licitației desfășurate în anul 2013, durata contractului fiind 25 de ani.

Municipiul Bacău - Iluminatul public este încredințat Societății de Servicii Publice Municipale Bacău, atribuit în anul 2018, durata contractului fiind de 5 ani.

Municipiul Baia Mare - Iluminatul public este încredințat societății Luxten Lighting Company S.A atribuit în anul 2017, durata contractului fiind de 4 ani.

Municipiul Bistrița - Iluminatul public este încredințat societății SC Electro Ursa Servcom Srl, atribuit în anul 2017, durata contractului fiind de 3 ani.

Municipiul Botoșani- Iluminatul public este încredințat societății Flash Lighting Services. S.A., atribuit în anul 2018, durata contractului fiind de 3 ani.

Municipiul Brăila - Iluminatul public este încredințat societății Luxten Lighting Company SA, atribuit în anul 2016, durata contractului fiind de 10 ani.

Municipiul Brașov- Iluminatul public este încredințat societății Flash LightingServices. S.A, atribuit în anul 2005, prelungit prin act adițional până în anul 2020.

Municipiul București- Iluminatul public este încredințat Luxten Lighting Company SA, atribuit în anul 1997, durata contractului fiind de 20 ani și prelungit prin acte adiționale până în martie 2019. Municipiul București a atribuit direct în anul 2018, iluminatul festiv Companiei Municipale de Iluminat Public București SA, întreprindere deținută și controlată de acesta.

Municipiul Buzău - Iluminatul public este încredințat societății General Stan EnergoS.R.L, atribuit în anul 2018, durata contractului fiind de 9 luni.

Municipiul Calărași - Iluminatul public este încredințat Flash Lighting Services S.A ,atribuit în anul 2012. durata contractului fiind de 10 ani.

Municipiul Cluj - Iluminatul public este încredințat societății Elin Gmbh & Co Kg, atribuit în anul 2007, durata contractului fiind de 15 ani.

Municipiul Constanța - Iluminatul public este încredințat societății Luxten Lighting Company S.A, atribuit în anul 2018, durata contractului fiind de 1an.

Municipiul Craiova - Iluminatul public este încredințat societății Flash Lighting Services S.A., atribuit în anul 2015, durata contractului fiind de 10 ani.

Municipiul Deva - Iluminatul public este încredințat societății Electro Stancalie Srl atribuit în anul 2015, durata contractului fiind de 2 ani, prelungit până în luna octombrie 2018.

Municipiul Drobeta-Turnu Severin - Iluminatul public este încredințat societății Luxten Lighting Company S.A atribuit în anul 2011, durata contractului fiind de 10 ani, prelungit cu încă 5 ani, până în anul 2026.

Municipiul Focșani - Iluminatul public este încredințat Electric Light Vârteșcoiu, atribuit în anul 2018, durata contractului fiind de 2 ani.

Municipiul Galați - Iluminatul public este încredințat societății Flash Lighting Services S.A., atribuit în anul 2018, durata contractului fiind de 8 luni.

Municipiul Giurgiu- Iluminatul public este încredințat Giurgiu Servicii Publice SA, atribuit în anul 2017, durata contractului fiind de 2 ani si 1 lună.

Municipiul Iași, - Iluminatul public este încredințat societății Flash Lighting Services S.A atribuit în anul 2018, durata contractului fiind de 14 luni.

Municipiul Miercurea Ciuc, - Iluminatul public este încredințat societății Electric-InstS.R.L, atribuit în anul 2017, durata contractului fiind de 4 ani.

Municipiul Oradea, - Iluminatul public este încredințat societății Luxten Lighting Company SA, în urma licitației desfășurate în anul 2001, durata contractului fiind de 20 de ani.

Municipiul Piatra Neamț, - Iluminatul public este încredințat societății Luxten Lighting Company atribuit în anul 2004, durata contractului fiind de 15 ani. Municipiul Pitești, - Iluminatul public este încredințat Serviciului Public de Exploatare a Patrimoniului Municipiului Pitești, prin HCL nr. 21 / 30.01.2018, durată nedeterminată.

Municipiul Ploiești, - Iluminatul public este încredințat Luxten Lighting Company, atribuit în anul 2018, durata contractului fiind de 5 ani.

Municipiul Râmnicu Vâlcea, - Iluminatul public este încredințat Direcției Administrării Domeniului Public, atribuit în anul 2017, durată nedeterminată.

Municipiul Reșița, - Iluminatul public este încredințat Serviciul De Iluminat Public Si Dezăpezire din cadrul Direcției pentru întreținerea si Repararea Patrimoniului, atribuit în anul 2018, durată nedeterminată.

Municipiul Satu Mare, - Iluminatul public este încredințat Interconect Srl, atribuit în anul 2017, durata contractului fiind de 2 ani.

Municipiul Sfântu Gheorghe- Iluminatul public este în curs de delegare.

Municipiul Sibiu, - Mentenanta sistemului de iluminat public este încredințată asocierii între Energotehnica Srl si Dragomir Electro, atribuit în anul 2018, durata contractului fiind de 18 luni.

Municipiul Slatina - Iluminatul public este încredințat Direcției Administrarea Strazilor si Iluminatului Public, atribuit în anul 2010, durată nedeterminată.

Municipiul Slobozia, - Iluminatul public este încredințat societății Enel Energie S.A. atribuit în anul 2019, durata contractului fiind de 11 luni.

Municipiul Suceava, - Iluminatul public este încredințat asocierii dintre Loial Impex Srl și Electroconstructia Elco Suceava, atribuit în anul 2018, durata contractului fiind de 1 an.

Municipiul Timișoara, - Iluminatul public este încredințat SC Societatea de Transport Public Timișoara SA, atribuit în anul 2018, durata contractului fiind de 5 ani.

Municipiul Târgoviste, - Iluminatul public este încredințat societății Municipal Construct S.A, atribuit în anul 2014, durata contractului fiind de 5 ani.

Municipiul Târgu Jiu, - Iluminatul public este încredințat Serviciului Gospodarie Comunitară, atribuit în anul 2016, până la finalizarea procedurii de delegare.

Municipiul Târgu Mureș, - Iluminatul public este încredințat societății Insta Grup Srl atribuit în anul 2017, durata contractului fiind de 1 an.

Municipiul Tulcea, - Iluminatul public este încredințat Flash Lighting Services S.A, atribuit în anul 2006, durata contractului fiind de 15 ani.

Municipiul Vaslui, - Iluminatul public este încredințat Electric Company S.A, atribuit în anul 2018, durata contractului fiind de 8 luni.

Municipiul Zalău, - Iluminatul public este încredințat asocierii dintre Neon Lighting SRL și Citadin Zalău Srl, atribuit în anul 2016, durata contractului fiind de 5 ani.

În ceea ce privește poziția principalilor operatori ce prestează serviciul de iluminat public în municipiile reședință de județ, în funcție de sumele încasate de la autorități (fiind luate în calcul strict datele transmise autorității de concurență de unitățile administrativ-teritoriale), situația se prezintă astfel în perioada 2016-2017:

- Întreprinderea Luxten Lighting Company SA a înregistrat o evoluție ascendentă, de la un nivel de 50-60%, înregistrat în anul 2016, la 60-70%, înregistrat în anul 2017. În 2018 cota sa de piață s-a diminuat la nivelul de 40-50%, fapt datorat înființării Companiei Municipale de Iluminat București, care a preluat, la sfârșitul anului 2018, prestarea serviciului de iluminat festiv în Municipiul București.
- Întreprinderea Flash Lighting Services SA, în perioada 2016-2017, s-a situat pe poziția a doua, ca sumă încasată din totalul serviciilor de iluminat public efectiv plătite de municipiile reședință de județ, înregistrând o evoluție descendentă, de la un nivel de 15-20%, înregistrat în anul 2016, la 10-15%, înregistrat în anul 2017. În 2018 cota sa de piață s-a mărit la nivelul de 15-20%.
- Întreprinderea Elba SA s-a situat pe poziția a treia în anul 2016 2-5% și în anul 2018 (6-9%, în anul 2017 locul 3 fiind ocupat de Direcția Administrării Domeniului Public Rm. Vâlcea cu 1-3%.

Datele financiare pe ultimii 3 ani pentru 19 operatori/ prestatori din municipiile reședință de județ ce au calitatea de întreprinderi, în ordine alfabetică.

Nr. crt.	Denumire întreprindere	Cifra de afaceri realizată în anul 2015 (lei)	Cifra de afaceri realizată în anul 2016 (lei)	Cifra de afaceri realizată în anul 2017 (lei)	Evoluția cifrei de afaceri în anul 2017 față de anul 2015 %	Profit net / pierdere netă în anul 2015 (lei)	Profit net / pierdere netă în anul 2016 (lei)	Profit net / pierdere netă în anul 2017 (lei)	Nr mediu de salariați în anul 2017
1	Citadin Zalău	9,429,000.00	10,307,551.00	19,299,226.00	105.30	122,019.00	130,984.00	179,737.00	234
1	Citadin Zalău	9,429,000.00	10,307,551.00	19,299,226.00	105.30	122,019.00	130,984.00	179,737.00	234
2	Electric Company SA Vaslui	4,401,098.00	4,511,066.00	4,875,542.00	11.40	768,105.00	1,049,146.00	708,981.00	28
3	Electric-Inst SRL Miercurea Ciuc	2,007,767.00	1,265,716.00	2,112,794.00	5.00	191,675.00	92,779.00	438,896.00	19
4	Elba SA Timisoara	195,304,443.00	225,265,592.00	250,246,514.00	28.10	14,256,172.00	11,401,961.00	17,702,383.00	1,086
5	Electro Stancalie SRL Deva	2,714,221.00	3,800,748.00	4,280,845.00	59.30	7,705.00	699,706.00	995,949.00	34
6	ElectroUrsa Servcom SRL Bistrita	8,607,983.00	8,694,048.00	9,676,526.00	12.80	1,994,426.00	1,201,118.00	1,443,165.00	41
7	Electric Light Vartescioiu	5,019,964.00	4,102,698.00	2,979,304.00	(59.34)	1,340,919.00	1,385,183.00	4,672,014.00	20
8	ELIN GMBH & CO KG Cluj Napoca	5,626,218.00	3,158,103.00	2,427,166.00	(43.00)	(201,688.00)	566,415.00	606,909.00	17
9	Energotehnica SRL Sibiu	16,433,723.00	18,895,685.00	17,256,314.00	5.50	371,286.00	374,228.00	(420,220.00)	115
10	Flash Lighting Services SA Bucuresti	42,478,810.00	71,806,419.00	67,134,059.00	57.90	1,135,549.00	1,505,815.00	3,347,917.00	116
11	Giurgiu Servicii Publice SA	779,072.00	99,169.00	5,207,093.00	3.00	2,987.00	149,475.00	434,539.00	137
12	SC General Stan Energo SRL Maracineni-BZ	2,137,526.00	2,086,351.00	1,218,692.00	(43.00)	179,799.00	331,369.00	143,334.00	12
13	Insta Grup SRL Targu Mures	14,777,788.00	17,780,510.00	13,677,381.00	(7.30)	2,281,829.00	3,370,309.00	1,940,256.00	67
14	Interconect SRL Satu Mare	2,345,277.00	4,304,290.00	3,140,921.00	(34.80)	6,547.00	377,641.00	142,677.00	19
15	Loial Impex SRL Scheia- SV	144,765,147.00	29,778,317.00	53,899,854.00	(37.23)	4,997,859.00	437,024.00	2,378,258.00	209
16	Luxten Lighting Compay SA Bucuresti	164,218,007.00	153,869,781.00	179,762,757.00	9.40	13,883,861.00	17,924,126.00	16,113,010.00	346
17	Municipal Construct SA Targoviste	6,937,216.00	7,252,446.00	8,784,089.00	27.50	342,751.00	5,757.00	723,148.00	111
18	Servicii Publice Municipale Bacau SA	-	-	1,986,611.00	-	-	-	(281,625.00)	28
19	Societatea de transport public Timisoara	77,760,326.00	88,746,638.00	92,518,224.00	1,1897	6,265,985.00	(1,390,232.00)	13,341,197.00	948

3.4.3. Determinarea profitului rezonabil pentru prestatorii de SIEG

3.4.3.1 Considerații generale privind Serviciile de Interes Economic General (SIEG)

Potrivit Comunicării Comisiei Europene privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutor de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general (denumită în continuare „Comunicarea Comisiei”), SIEG reprezintă activități economice care oferă rezultate în domeniul serviciilor publice generale care nu ar fi furnizate - sau care ar fi furnizate în condiții diferite în ceea ce privește calitatea, siguranța, accesibilitatea, tratamentul egal sau accesul universal - de către piață fără intervenție publică.

Serviciile de interes economic general trebuie prestate în baza unor principii și în condiții care le permit să își îndeplinească atribuțiile, caz în care sprijinul financiar din partea statului s-ar putea dovedi necesar pentru a acoperi parțial sau integral costurile specifice ce rezultă din obligațiile de serviciu public.

În conformitate cu art. 345 din Tratat⁷, astfel cum a fost interpretat de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, este irelevant dacă aceste servicii de interes economic general sunt prestate de întreprinderi publice sau private.

Potrivit art. 106 alin. (2) din Tratat întreprinderile cărora le-a fost încredințată prestarea unor servicii de interes economic general sau care au caracterul unui monopol fiscal sunt supuse reglementărilor prevăzute de tratat, în special normelor privind concurența.

Curtea Europeană de Justiție a hotărât⁸ că o compensație pentru obligația de serviciu public nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 din tratat, condiția îndeplinirii a patru criterii cumulative, respectiv:

1. întreprinderea beneficiară trebuie să aibă efectiv de îndeplinit obligații privind furnizarea unui serviciu public, iar obligațiile respective trebuie să fie clar definite;
2. parametri pe baza cărora se calculează compensația trebuie stabiliți în prealabil, în mod obiectiv și transparent;
3. compensația nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru acoperirea integrală sau parțială a costurilor suportate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, luând în considerare veniturile rezultate și un profit rezonabil;
4. în cazul în care selectarea întreprinderii care are de îndeplinit obligații de serviciu public într-un caz concret nu s-a realizat pe baza unei proceduri de achiziții publice care ar permite selecționarea ofertantului capabil să furnizeze serviciile respective la cel mai mic preț pentru comunitate, nivelul

⁷ Tratatul pentru funcționarea Uniunii Europene

⁸ Cauza C-280/00, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg/ Nahverkehrsgesellschaft Altmark

compensației necesare trebuie stabilit pe baza unei analize a costurilor pe carele-ar fi suportat o întreprindere obișnuită, bine gestionată și dotată corespunzător cu mijloacele adecvate.

Prin urmare, una dintre condițiile esențiale ce trebuie îndeplinite pentru ca încredințarea directă a unui serviciu public să nu fie considerată ajutor de stat, în înțelesul art. 107 din Tratat, și astfel să fie exceptat de la aplicarea art. 108 din Tratat, se referă la compensația pentru prestarea serviciului, care nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru acoperirea costurilor nete suportate de întreprindere pentru prestarea serviciului, inclusiv un profit rezonabil.

3.4.3.2. Considerații cu privire la compensația pentru prestarea SIEG

Compensația pentru obligația de serviciu public reprezintă „*orice beneficiu, în special financiar, acordat operatorilor direct sau indirect din resurse de stat în perioada de punere în aplicare a unei/unor obligații de serviciu public sau în legătură cu perioada respectivă, pentru acoperirea costurilor nete aferente îndeplinirii unei obligații de serviciu public, inclusiv un profit rezonabil.*”⁹

Pentru a se asigura îndeplinirea criteriilor prevăzute la articolul 106 alineatul (2) dintratat, este necesară stabilirea unor condiții mai exacte care trebuie îndeplinite în legătură cu atribuirea prestării unor servicii de interes economic general.

Potrivit concluziilor unui studiu elaborat asupra nivelului optim al compensației, astfel cum a fost acesta apreciat în jurisprudența CJUE, „*parametrii compensației trebuie să fie determinați în avans. Autoritățile publice trebuie să definească metoda sau formula pe baza căreia va fi calculată compensația în cele din urmă. În practică, aceasta stabilește un alt plafon cu privire la valoarea maximă a compensației care poate fi acordată. De asemenea, exclude alocarea ex post a costurilor și a veniturilor între diferite servicii care pot intra sau nu în sfera de aplicare a SIEG, chiar dacă alocarea se face pe baza convențiilor contabile acceptabile pe scară largă.*”¹⁰

Valoarea compensației poate fi calculată și verificată corect numai dacă obligațiile de serviciu public care revin întreprinderilor și eventualele obligații care revin statului sunt stabilite în mod clar prin unul sau mai multe acte întocmite de autoritățile publice competente din statul membru în cauză.

Potrivit Deciziei Comisiei Europene din 20.12.2011 privind aplicarea articolului 106 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general (Decizia nr. C (2011) 9380) , „*Pentru a se evita*

⁹ Raport privind ajutoarele de stat acordate pentru compensarea serviciilor de interes economic general (SIEG)¹⁰ Compensation for the Net Extra Costs of Public Service Obligations, Phedon Nicolaides, Jan Tinbergen Professor of European Economics, College of Europe, Bruges, p. 533

denaturarea nejustificată a concurenței, compensația nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru acoperirea costurilor nete suportate de întreprindere pentru prestarea serviciului, inclusiv un profit rezonabil.”¹¹

În continuare, potrivit art. 5 din Decizia nr. C (2011) 9380, „Valoarea compensației nu poate depăși ceea ce este necesar pentru a se acoperi costurile nete suportate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, inclusiv un profit rezonabil.”

La nivel național, compensația pentru obligația de serviciu public este definită, potrivit art. 2 lit. t) din Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, ca fiind „orice beneficiu, în special financiar, acordat operatorilor direct sau indirect din resurse de stat în perioada de punere în aplicare a unei/unor obligații de serviciu public sau în legătură cu perioada respectivă, pentru acoperirea costurilor nete aferente îndeplinirii unei obligații de serviciu public, inclusiv un profit rezonabil. În sensul prezentei definiții, resursele de stat sunt cele prevăzute la punctul 3.2. - Resurse de stat din Comunicarea Comisiei Europene 2016/C 262/01 privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene;

Astfel, pentru ca atribuirea directă a unui contract privind gestionarea unui SIEG să fie compatibilă cu art. 106 alin. (2) din Tratat, o condiție esențială este aceea a compensației care nu poate fi mai mare decât ceea ce e necesare pentru a acoperi costurile destinate exclusiv gestionării serviciului de interes economic general, la care se adaugă și un profit rezonabil pentru operator.

Corespunzător celui de-al 4-lea principiu Altmark, pentru ipoteza în care atribuirea serviciului de interes economic general nu s-a realizat pe baza unei proceduri de achiziții publice care ar permite selecționarea ofertantului capabil să furnizeze serviciile respective la cel mai mic preț pentru comunitate, **nivelul compensației** necesare trebuie stabilit pe baza unei analize a costurilor pe care le-ar fi suportat o întreprindere obișnuită, bine gestionată și dotată corespunzător cu mijloacele adecvate.

3.4.3 Profitul rezonabil

1. Noțiune

Potrivit art. 5 alin. (5) din Decizia nr. C (2011) 9380, profitul rezonabil reprezintă *rata rentabilității capitalului de care ar avea nevoie, pe întreaga perioadă de atribuire, o întreprindere obișnuită ce analizează dacă să furnizeze sau să nu furnizeze serviciul de interes economic general, ținând seama de nivelul de risc.*

„Rata de rentabilitate a capitalului” înseamnă rata rentabilității interne obținută de întreprindere din capitalul pe care l-a investit, pe toată durata de valabilitate

¹¹ Punctul (15) din Decizia C (2011) 9380

a actului de atribuire. Nivelul de risc depinde de sectorul vizat, de natura serviciului și de caracteristicile compensației.

În continuare, potrivit art. 5 alin. (6) din Decizia nr. C (2011) 9380, „Pentru a stabili ce înseamnă profit rezonabil, statele membre pot introduce criterii de stimulare legate cu precădere de calitatea serviciului prestat și de creșterea eficienței productivității. Creșterea eficienței nu trebuie să diminueze calitatea serviciului prestat. Orice beneficii legate de creșterea eficienței productivității se stabilesc în așa fel încât aceste beneficii să se repartizeze în mod echilibrat între întreprinderi și statul membru și/sau utilizatori.”

La nivel intern, potrivit Consiliului Concurenței profitul rezonabil reprezintă *rata de rentabilitate a capitalului normală pentru sectorul de activitate respectiv și care ține seama de riscul / absența riscului suportat de către operatorul de serviciu public în virtutea intervenției autorității publice.*¹²

*În termeni economici, „profitul rezonabil poate fi definit ca nivelul profitului operațional care ar fi obținut pe o piață concurențială. Acest lucru ar trebui să fie suficient pentru a acoperi costurile de plată ale datoriei și deținătorilor de capitaluri ale. Prin urmare, termenul de profit rezonabil poate fi utilizat în mod interschimbabil cu costul capitalului.”*¹³

2. Modul de stabilire a profitului rezonabil

Având în vedere concluziile CJUE reținute în cauza Altmark¹⁴, respectiv condițiile care trebuie îndeplinite pentru ca o compensație pentru obligația de serviciu public nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 din tratat, actul de atribuire trebuie să prevadă în mod obiectiv și transparent parametrii pe baza cărora se calculează compensația (inclusiv profitul rezonabil) trebuie stabilit în prealabil.

Potrivit pct. 57 din Comunicarea Comisiei, **„În cazul în care întreprinderii i se oferă un profit rezonabil ca parte a compensației sale, actul de atribuire trebuie, de asemenea, să stabilească criteriile pentru calcularea acestui profit.”**

Astfel, se impune ca actul de atribuire să utilizeze aceleași principii de transparență și în ceea ce privește modul de calcul al profitului, ca parte a compensației oferite pentru gestionarea serviciului de interes public.

¹² GHID privind conținutul actului de încredințare a serviciului comunitar de utilitate publică de transport local de călători din punct de vedere al regulilor de concurență și ajutor de stat

¹³ Concluziile - Study on the principles used to calculate the net costs of the postal USO, pct. 6.5 - p. 113

¹⁴ Cauza C-280/00, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg/ Nahverkehrsgesellschaft Altmark

În sensul Deciziei nr. C (2011) 9380, profitul este rezonabil atunci când nu depășește rata de SWAP relevantă plus 100 de puncte de bază¹⁵.

Regula este reluată în cuprinsul Comunicării Comisiei, care în cadrul Capitolului 3 - Subcapitolul 3.5 tratează evitarea supracompensării, elaborând asupra elementelor ce trebuie avute în vedere la stabilirea compensației, prin includerea unui profit rezonabil.

Potrivit punctului 61 din Comunicarea Comisiei, „Prin „profit rezonabil” ar trebui să se înțeleagă rata rentabilității capitalului permanent¹⁶ de care ar avea nevoie o întreprindere tipică care analizează dacă să furnizeze sau nu serviciul de interes economic general pe întreaga durată de atribuire, ținând cont de nivelul de risc.

Nivelul de risc depinde de sectorul vizat, de tipul serviciului și de caracteristicile mecanismului de compensare. Rata ar trebui calculată, în măsura posibilului, luând ca referință rata rentabilității capitalului permanent obținută în cadrul unor tipuri de contracte de servicii publice similare, executate în condiții de concurență (de exemplu, contracte atribuite în urma unei proceduri de achiziții). În sectoarele în care nu există nicio întreprindere comparabilă cu întreprinderea căreia i s-a încredințat prestarea serviciului de interes economic general, se pot lua drept referință întreprinderi comparabile din alte state membre sau, dacă este necesar, din alte sectoare, cu condiția să se țină seama de caracteristicile specifice ale fiecărui sector. Pentru a stabili ce înseamnă un profit rezonabil, statele membre pot introduce criterii stimulative, legate, în special, de calitatea serviciului prestat și de câștigurile de eficiență a productivității. Nu se poate spori eficacitatea în detrimentul calității serviciului furnizat.

Rentabilitate, potrivit art. 5 alin. (8) din Decizie, înseamnă profitul obținut înainte de deducerea dobânzilor și a impozitelor în anul respectiv. Rentabilitatea medie este calculată folosind rata de scont pe toată perioada contractului, astfel cum se prevede în Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont. Indiferent de indicatorul utilizat, statul membru trebuie să poată furniza Comisiei, la cerere, dovezi din care să rezulte că profitul nu depășește valoarea de care ar avea nevoie o întreprindere obișnuită ce analizează dacă să furnizeze sau nu serviciul, de exemplu făcând trimitere la rentabilitatea obținută în cadrul unor tipuri de contracte similare, atribuite în condiții concurențiale.

Potrivit art. 5 alin. (7) din Decizie, Rata SWAP relevantă este rata SWAP a cărei scadență și monedă corespund duratei și monedei prevăzute în actul de atribuire. Atunci când furnizarea serviciului de interes economic general nu este legată de un risc comercial sau contractual major, în special ca urmare a faptului că, în esență, se compensează integral costurile nete ex post suportate pentru prestarea

¹⁵ Art. 5 alin. (7) din Decizie

¹⁶ Rata rentabilității capitalului permanent este definită aici ca rata internă a rentabilității (IRR) obținută de întreprindere din capitalul investit pe durata de viață a proiectului, adică IRR raportată la fluxurile de trezorerie ale contractului.

serviciului de interes economic general, profitul rezonabil nu poate depăși rata de SWAP aplicabilă, plus o primă de 100 de puncte de bază.

În măsura în care nu este disponibilă sau adecvată într-un caz concret „rentabilitatea capitalului (însemnând „rata rentabilității interne” obținută de întreprindere din capitalul pe care l-a investit) în timp ce alți indicatori ai nivelului profitului, cum ar fi rentabilitatea vânzărilor, să fie disponibili și mai adecvați. În anumite circumstanțe, pot fi utilizați alți indicatori de profit, cum ar fi cei menționați la articolul 5 alineatul (8) din Decizie, cu scopul de a oferi trimiteri solide și fiabile pentru calculul profitului rezonabil.”¹⁷

Decizia nr. C (2011) 9380 reglementează și ipoteza în care nu este fezabilă utilizarea unei rate de rentabilitate a capitalului, caz în care statele membre se pot baza și pe alți indicatori ai nivelului profitului în afară de rata rentabilității capitalului pentru a stabili ce ar trebui să fie considerat un profit rezonabil, de exemplu rentabilitatea medie a capitalurilor proprii, rentabilitatea capitalului angajat, rentabilitatea activelor sau rentabilitatea vânzărilor.

Preferința Comisiei¹⁸ este de a măsura rentabilitatea utilizând abordarea ratei de rentabilitate internă (IRR), în care IRR este calculată pe durata încredințării serviciului. Aceasta este în concordanță cu metodele adecvate pentru a evalua mai general rentabilitatea economică în cazurile de concurență. Numai dacă „justificat în mod corespunzător” (punctul 32) ar trebui utilizate măsuri alternative, precum rentabilitatea capitalurilor proprii (ROE), rentabilitatea capitalului angajat (ROCE), rentabilitatea activelor (ROA) sau rentabilitatea vânzărilor pentru a măsura rentabilitatea.”¹⁹

Potrivit Comunicării a comisiei referitoare la orientări pentru interpretarea Regulamentului (CE) nr. 1370/2007 privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători, care tratează cu titlu general noțiunea de profit rezonabil, „criteriile de referință ar trebui preluate din contracte aparținând aceluiași sector de activitate, având caracteristici similare și provenind din același stat membru. Profitul rezonabil trebuie să se alinieze, prin urmare, condițiilor normale ale pieței și nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru a reflecta nivelul de risc al serviciului prestat.”

În lipsa unor asemenea criterii, însă, nivelul profitului rezonabil ar putea fi determinat prin compararea marjei de profit solicitate de o întreprindere tipică, bine gestionată, care își desfășoară activitatea în același domeniu, pentru a presta serviciul în cauză.

¹⁷ Document de lucru al serviciilor comisiei Ghid privind aplicarea normelor Uniunii privind ajutoarele de stat, achizițiile publice și piața internă în cazul serviciilor de interes economic general și, în special, în cazul serviciilor sociale de interes genera

¹⁸ Nota de subsol 17 și punctul 32 din Comunicare Comisiei Europene

¹⁹ Oxera Agenda - Advancing economics in business, „Unreasonable profit? A new framework for services of general economic interest”, Nov 2011

„O modalitate standard de a măsura rentabilitatea capitalului unui contract de servicii publice este luarea în considerare a ratei interne de rentabilitate (internal rate of return, IRR) pe care societatea o obține din capitalul investit pe durata proiectului, și anume IRR raportată la fluxurile de numerar ale contractului. Cu toate acestea, se pot utiliza și măsuri contabile, cum ar fi rentabilitatea capitalului propriu (return on equity, ROE), rentabilitatea capitalului angajat (return on capital employed, ROCE) sau alți indicatori economici ai rentabilității capitalului, general acceptați.”²⁰

3.4.3.4 CONCLUZII

Compensația operatorilor SIEG nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru acoperirea integrală sau parțială a costurilor suportate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, luând în considerare veniturile rezultate și un profit rezonabil.

Potrivit Studiului de oportunitate privind modalitatea de gestiune a serviciului de iluminat public pentru arealul teritorial al asociației de dezvoltare intercomunitară pentru iluminat public București, *„Contravaloarea activităților specifice din cadrul serviciului de iluminat se fundamentează pe baza cheltuielilor de producție și de exploatare, a cheltuielilor de întreținere și reparații, a amortismentelor aferente capitalului imobilizat în active corporale și necorporale, a costurilor pentru protecția mediului, a costurilor financiare asociate creditelor contractate, a costurilor derivate din contractul de delegare a gestiunii, precum și a unei cote acceptabile de profit.”*

Modalitatea de calcul a profitului rezonabil, ca parte componentă a compensării oferite pentru operatorii SIEG, trebuie prevăzută în mod obiectiv și transparent în actul de atribuire.

Pentru ipoteza în care atribuirea serviciului de interes economic general nu s-a realizat pe baza unei proceduri de achiziții publice care ar permite selecționarea ofertantului capabil să furnizeze serviciile respective la cel mai mic preț pentru comunitate (urmarea unei proceduri de achiziție publică), nivelul profitului se va stabili luând în considerare costurile pe care le-ar fi suportat o întreprindere obișnuită, bine gestionată și dotată corespunzător cu mijloacele adecvate.

Profitul rezonabil se calculează folosind rata rentabilității capitalului permanent de care ar avea nevoie o întreprindere tipică care analizează dacă să furnizeze sau nu serviciul de interes economic general pe întreaga durată de atribuire, ținând cont de nivelul de risc. Nivelul de risc depinde de sectorul vizat, de tipul serviciului și de caracteristicile mecanismului de compensare.

La aprecierea profitului rezonabil pot fi incluși în vedere și indicatori ai nivelului profitului în afară de rata rentabilității capitalului pentru a stabili ce ar trebui să fie

²⁰ Pct. 2.4.3. din Comunicarea a comisiei referitoare la orientări pentru interpretarea Regulamentului (CE) nr. 1370/2007 privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători, care tratează cu titlu general noțiunea de profit rezonabil

considerat un profit rezonabil, în măsura în care nu este disponibilă sau oportună utilizarea unei rate de rentabilitate a capitalului.

Profitul este rezonabil atunci când nu depășește rata de SWAP relevantă plus 100 depuncte de bază.

3.5. Analiza situații existente la nivel european

Scopul prezentei lucrări este identificarea de cazuri concrete de determinare a profitului rezonabil convenit operatorului responsabil cu gestiunea serviciului de iluminat public, ca serviciu de interes economic general, astfel cum acesta este definit prin reglementările în materie la nivel European.

Având în vedere specificitatea proiectului, ce are în vedere serviciul de iluminat public și imposibilitatea identificării proiectelor în materia serviciilor de iluminat public cu referire concretă la metodologia de stabilire a profitului rezonabil, lucrarea va analiza, prin analogie, modul de stabilire a profitului rezonabil în proiecte ce vizează alte servicii de interes economic general, dar care folosesc metodologii de calcul general aplicabile, fiind astfel viabile pentru determinarea compensației și profitului în cazul serviciilor de iluminat public.

În urma analizei efectuate la nivel european nu a fost identificată nicio țară din cadrul Uniunii care să reglementeze o metodologie concretă de tarificare a serviciului de iluminat public.

Prin urmare, nu au fost identificat nici metodologii de stabilire a nivelului profitului rezonabil convenit operatorului însărcinat cu gestiunea serviciului de iluminat public.

Comisia Europeană (Comisia) deține, în temeiul articolului 108 din TFUE, competența specifică de a decide asupra compatibilității ajutoarelor de stat cu piața internă atunci când examinează ajutoarele de stat existente, atunci când adoptă decizii privind ajutorul nou sau ajutorul modificat și atunci când ia măsuri în cazul nerespectării deciziilor sale sau a obligațiilor privind notificarea.

Prin urmare, în cadrul procedurii de soluționare a notificărilor formulate în temeiul art. 108 din TFUE, Comisia analizează îndeplinirea condițiilor în care un resurse de stat pot fi acordate întreprinderilor care prestează un serviciu de interes economic general și stabilește în ce măsură acestea constituie sau nu ajutoare de stat, dacă constituie un astfel de ajutor, în ce măsură acesta este compatibil cu piața internă a statului petent.

Astfel cum s-a arătat anterior în cadrul prezentului proiect²¹, în 2003, Curtea Europeană de Justiție s-a pronunțat în cauza Cauza C-280/00 (denumită în continuare „Cauza Altmark”) asupra evaluării compensațiilor pentru serviciile publice în contextul normelor UE privind ajutoarele de stat²². Hotărârea specifică condițiile în care compensațiile de serviciu public nu constituie ajutor de stat în sensul Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

²¹ În cadrul analizei reglementărilor existente la nivel European în materie de ajutor de stat, respectiv modalitatea de stabilire a unor compensații pentru prestatorul SIEG

²² Cauza C-280/00, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg/ Nahverkehrsgesellschaft Altmark

Curtea de Justiție a hotărât că o compensație pentru obligația de serviciu public **nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 din tratat cu condiția îndeplinirii a patru criterii cumulative - denumite marginalș „Criteriile Altmark”**, respectiv:

5. întreprinderea beneficiară trebuie să aibă efectiv de îndeplinit obligații privind furnizarea unui serviciu public, iar obligațiile respective trebuie să fie clar definite;
6. parametrii pe baza cărora se calculează compensația trebuie stabiliți în prealabil, în mod obiectiv și transparent;
7. compensația nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru acoperirea integrală sau parțială a costurilor suportate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, **luând în considerare veniturile rezultate și un profit rezonabil;**
8. în cazul în care selectarea întreprinderii care are de îndeplinit obligații de serviciu public într-un caz concret nu s-a realizat pe baza unei proceduri de achiziții publice care ar permite selecționarea ofertantului capabil să furnizeze serviciile respective la cel mai mic preț pentru comunitate, **nivelul compensației necesare trebuie stabilit pe baza unei analize a costurilor pe care le-ar fi suportat o întreprindere obișnuită, bine gestionată și dotată corespunzător cu mijloacele adecvate.**

Astfel, analiza considerentelor deciziilor Comisiei Europene asupra notificărilor formulate în temeiul art. 108, reprezintă o modalitate viabilă de identificare a modului de stabilire a profitului rezonabil convenit întreprinderilor care prestează un SIEG, în contextul în care Comisia analizează și îndeplinirea Criteriilor Altmark.

I. **Studiu de caz - „Ajutor de stat SA.49335 (2017 / N) și SA.49336 (2017 / N)
- Plan de investiții pentru autostrăzile italiene”**

1. Precizări prealabile. Context

Potrivit reglementărilor aplicabile în Italia, întreprinderile private sunt încredințate, prin intermediul unui contract de concesiune, cu executarea lucrărilor și/sau furnizarea și gestionarea ulterioară a serviciilor pe autostrăzile construite.

Prin intermediul unei astfel de concesiuni, autoritatea publică concedentă încredințează unui operator privat executarea lucrărilor, furnizarea și gestionarea ulterioară a serviciilor pe autostrăzile construite. Încredințarea implică transferul către concesionar a riscului de construcție și / sau de exploatare relevant. Autoritatea concedentă care supraveghează construcția și funcționarea autostrăzilor

care fac obiectul prezentei notificări este în prezent Ministerul Transporturilor („MIT”).

În cadrul de reglementare în vigoare aplicabil în speță există o serie de sisteme de reglementare și tarifyare diferite care vizează asigurarea echilibrului financiar al concesiunilor. Finanțarea investițiilor se bazează în mod normal pe un plan financiar în baza căruia veniturile așteptate (printr-o creștere a tarifelor de taxare sau alte venituri suplimentare) reechilibrează costurile investiției și remunerează capitalul investit al concesionarului. În urma acestui sistem, există o relație directă între investiție și tarifyele pe care consumatorii vor trebui să le plătească pentru a utiliza autostrada.

În pofida sistemelor reglementate care asigură un echilibru financiar în ceea ce privește investițiile efectuate, lucrările de construcție pentru autostradă nu au fost finalizate și costurile au crescut, din mai multe motive - „În consecință, până în prezent, autostrada este construită doar parțial și, astfel, este accesibilă utilizatorilor doar pe o porțiune limitată de 55 de kilometri. Veniturile din taxe nusunt, prin urmare, semnificative.”

Având în vedere aceste constrângeri și necesitatea de a revizui estimările inițiale, statul membru a stabilit că nu este posibil ca concesionarul să-și finalizeze investițiile în cadrul actualului regim de concesiune, cu excepția cazului s-ar aplicatarife foarte mari. În același timp, statul membru a arătat că revocarea concesiuniinu este o opțiune fezabilă, în primul rând din cauza necesității de a construi urgentaceastă legătură, care este așteptată cel puțin din 2003-2005 și, în al doilea rând, deoarece revocarea ar risca să implice penalități într-un cuantum ridicat, împovărătoare pentru stat și întâzieri suplimentare.

În aceste condiții pentru a asigura echilibrul financiar al investiției, planul propus de către statul italian are în vedere prelungirea duratei concesiunii, având ca scop principal asigurarea unui echilibru economic și plafonarea tarifelor percepute pentru a evita astfel supracompensarea.

2. Existența ajutorului de stat

Comisia a analizat în speță existența ajutorului de stat prin prisma criteriilor stabilite la nivelul jurisprudenței CJUE. Astfel, pentru ca o măsură să fie consideratăa fi sub incidența reglementărilor referitoare la ajutorul de stat, aceasta trebuie (i) să fie imputabilă statului și să fie acordată din resursele statului; (ii) să ofere un avantaj economic întreprinderii; (iii) să avantajul să fie selectiv și (iv) să denatureze sau amenință să denatureze concurența și să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre.

(i) Prin urmare, Comisia a stabilit că măsura de prelungire a concesiunii fără parcurgerea unei proceduri concurențiale, de către Statul Membru - proprietar al

infrastructurii - presupune concesionarea resurselor statului în favoarea unei întreprinderi.

(ii) De asemenea, beneficiarul prelungirii perioadei de concesionare se face în favoarea întreprinderii căreia i-a fost încredințată execuția lucrărilor și furnizarea serviciilor, este îndeplinită și condiția selectivității.

(iii) Sub aspectul avantajului economic, Comisia a arătat că prelungirea perioadei de concesionare acordă concesionarilor dreptul de a opera autostrăzile pentru o perioadă mai lungă decât a fost convenită inițial în contractul de concesiune și, astfel, să perceapă beneficiul economic care rezultă din exploatarea autostrăzii pentru un număr suplimentar de ani.

(iv) Totodată, măsura poate afecta schimburile dintre statele membre, deoarece poziția beneficiarilor va fi consolidată - prezența lor pe piață fiind asigurată până la sfârșitul concesiunii prelungite - în comparație cu alți operatori din sectorul.

Concluziv, Comisia a stabilit că în speță măsurile luate de statul italian constituie Ajutor de stat în sensul art. 107 alin. (1) din TFUE.

Ca atare, Comisia a procedat la analiza compatibilității ajutorului de stat cu piața internă, prin perspectiva Cadrului de reglementare SIEG, acolo unde a analizat și cuantumul compensației cuvenite întreprinderii care gestionează serviciul de interes economic general.

3. ANALIZA COMISIEI ASUPRA COMPENSAȚIEI ACORDATE ȘI A PROFITULUI REZONABIL

În analiza asupra compensației acordate concesionarilor, Comisia a avut în vedere prevederile paragrafului 21 din Cadrul de reglementare SIEG²³, potrivit căruia, „*Valoarea compensației nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru a acoperi costul net al îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, inclusiv un profit rezonabil*”.

3.1. Metodologia de stabilire a compensației

În speță, metodologia de stabilire a compensației identifică costul îndeplinirii obligației de serviciu public ca fiind costul pentru neacoperirea veniturilor care s-ar fi acumulat în temeiul operațiunii contractului de concesiune inițială. Comisia a statuat astfel că pilonul metodologiei de calcul a compensației acordate întreprinderii constă în metoda veniturilor nerealizate.

Veniturile nerealizate sunt calculate ca diferența dintre veniturile estimate, presupunând anumite prognoze specifice industriei - în speță prognoze de trafic, în

²³ Cadrul Uniunii Europene pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public (2011) - 2012/C 8/03

cadrul creșterilor tarifare contractuale minus veniturile așteptate în cadrul măsurii plafonului tarifar prevăzut în plan.

Metodologia constă în compararea fluxurilor de numerar provenite din contractul de concesiune inițial cu fluxurile de numerar rezultate din concesiunea modificată (perlungită) cu taxe plafonate, adăugând veniturile celor 48 luni de prelungire. *Acest exercițiu se desfășoară pe o bază prospectivă, în baza unei serii de parametri estimați (niveluri de investiții prestabilite, nivel de inflație pe termen lung de 2%, costuri stabile ale lucrărilor, date de trafic estimate) și o rată de rentabilitate adecvată, pentru venituri nerealizate. Metodologia este completată de exerciții demonitorizare anuale și la cinci ani pentru a lua în considerare nivelurile reale ale diferiților parametri (de exemplu, trafic, inflație, investiții realizate).*

Comisia, prin urmare, a statuat că având în vedere faptul că metodologia calculează compensația ca diferență între veniturile preconizate și costurile preconizate, care urmează să fie actualizate în viitor la intervale regulate pe baza costurilor efective și a veniturilor efective, se poate concluziona astfel că aceasta constă dintr-o combinație a celor două metode menționate la punctul 22 din Cadrul de reglementare SIEG²⁴, fiind astfel în acord cu reglementările comunitare și ca atare compatibile cu piața internă.

3.2. Profitul rezonabil

Pentru a defini rata de rentabilitate adecvată²⁵ care nu ar implica supracompensarea concesionarului, statul membru a aplicat următoarea abordare: *rata de rentabilitate pentru investițiile deja prevăzute. Pentru investițiile suplimentare este stabilită fie la valoarea prevăzută în contractele inițiale, fie la o valoare mai mică, în special pentru ceea ce privește investițiile suplimentare care trebuie întreprinse până în 2023.*

Această valoare mai mică este stabilită urmând metodologia **costului mediu ponderat al capitalului** (CMPC/eng. - WACC)*. Rata de rentabilitate a remunerației veniturilor nerealizate este, de asemenea, stabilită urmând metodologia **costului mediu ponderat al capitalului** (CMPC/eng. - WACC), deși într-o perspectivă mai lungă, dat fiind că acest parametru nu este revizuit pe parcursul concesiunii.

²⁴ Pct. 22 din Cadrul de reglementare SIEG - „Valoarea compensației poate fi stabilită pe baza costurilor și veniturilor estimate, pe baza costurilor și veniturilor efective sau pe baza unei combinații între cele două, în funcție de stimulentele privind eficiența pe care statul membru dorește să le furnizeze de la bun început, în conformitate cu punctele 40 și 41.”

²⁵ Profitul rezonabil în sensul reglementărilor în materie de SIEG a fost definit ca fiind „rata de rentabilitate a capitalului normală pentru sectorul de activitate respectiv și care ține seama de riscul / absența riscului suportat de către operatorul de serviciu public în virtutea intervenției autorității publice.”

***Costul mediu ponderat al capitalului („CMPC”) se calculează cu formula:**

$CMPC = kD \cdot G + kE \cdot (1 - G) \cdot 1(1 - t)$ - unde:

- **CMPC** = costul mediu ponderat al capitalului înainte de impozitare
- **kD** = costul datoriei purtătoare de dobânzi
- **kE** = costul capitalurilor proprii
- **G** = gradul de îndatorare, calculat ca $DD + E$ - unde:
 - o **D** = ponderea datoriilor purtătoare de dobânzi în capitalul investit, iar **E** = ponderea capitalurilor proprii în capitalul investit ($D + E = 100\%$)
- **t** = rata impozitului pe profit

Costul capitalurilor proprii este determinat în mod uzual prin aplicarea modelului general CAPM („Capital Asset Pricing Model”), care utilizează formula:

$kE = RRR + \beta \cdot ERP$ - unde:

- **Rf** = rata dobânzii fără risc
- **B** = factorul Beta aferent capitalurilor proprii
- **ERP** = prima de risc a pieței de capital („Equity Risk Premium”)

Costul datoriei este determinat în mod uzual prin adăugarea la rata dobânzii fără risc a unei prime de risc asociate capitalului împrumutat:

$kD = RRR + DM$ - unde:

- **Rf** = rata fără risc
- **DM** = prima de risc asociate capitalului împrumutat ²⁶

Comisia a desfășurat un exercițiu de comparare a parametrilor **costului mediu ponderat al capitalului** (CMPC/eng. - WACC) propuși, incluzând sub-componentele acestora (de exemplu, rata fără risc, prima de risc pentru capitalul propriu, adaptarea și costul datoriei).

²⁶ ANCOM

De asemenea, Comisia a efectuat un exercițiu de evaluare comparativă privind rentabilitatea globală preconizată a concesionarului, luând în considerare remunerația investițiilor și interacțiunea cu remunerația veniturilor nerealizate.

Pe baza exercițiului de evaluare comparativă, Comisia a considerat că parametrii de **remunerare propuși se încadrează într-o serie de valori rezonabile**, luând în considerare specificitatea industriei, tipul de lucrări în cauză, riscul de construcție și trafic implicat și condițiile macroeconomice actuale și preconizate.

Pentru exercițiul de evaluare comparativă asupra **costului mediu ponderat al capitalului**, Comisia a luat în considerare următorii parametri:

- serie de rate fără risc aferente investițiilor în Italia (de exemplu, randamentul BTP italian cu scadență de 10 sau 30 de ani);
- o serie de premii de risc de capitaluri proprii adoptate pentru concesiunile de autostrăzi în Italia și în alte sectoare reglementate din Italia;
- gamă de versiuni beta (o măsură a volatilității randamentelor unei acțiuni în raport cu randamentele pe acțiuni ale pieței globale) legate de companiile active în același sector;
- serie de parametri pentru costul datoriilor care reflectă costul real al datoriilor companiilor implicate și costul datoriilor derivate de indicii de referință pe piață.

În concluzie, pe baza exercițiului de evaluare comparativă, ratele de rentabilitate utilizate Comisia a apreciat că măsura acordată de către statul membru poate fi considerată conformă cu Cadrul de reglementare SIEG, profitul fiind stabilit în parametri rezonabili.

II. Studiu de caz „ajutorul de stat SA.37977 (2016/C) (ex 2016/NN) pus în aplicare de Spania în favoarea Sociedad Estatal de Correos y Telégrafos, S.A.”.

1. Precizări prealabile. Context

Correos este o societate deținută în întregime de stat care este societatea-mamă a Grupo Correos, având ca acționar unic Sociedad Estatal („SEPI”). SEPI este o societate de tip holding pentru participațiile statului în întreprinderi.

Correos oferă servicii poștale, inclusiv servicii universale, servicii de curierat și alte servicii (de exemplu, servicii legate de serviciile poștale și activități asociate, inclusiv operațiuni de transfer de bani, filatelie etc.). În 2016, Correos a avut o cifră de afaceri de aproximativ 1 761 de milioane EUR, a expedit 2

774 de milioane de trimiteri poștale (inclusiv colete) și a avut un număr de 49 785 de angajați.

În Spania, statul a administrat în mod direct serviciul poștal începând din 1716. Correos a făcut parte din Administrația Publică, fiind inclusă în diferite ministere, cum ar fi Ministerul de Interne și Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor.

(22) Organismul autonom „Correos y Telégrafos” a fost creat prin Legea nr. 31/1990 privind bugetul general de stat din 27 decembrie 1990. Organismul autonom „Correos y Telégrafos” a fost instituit în 1992, aflându-se în subordinea Ministerului Transporturilor, Turismului și Comunicațiilor. (23) „Correos y Telégrafos” a devenit o entitate comercială publică aflată în subordinea Ministerului Dezvoltării în temeiul Legii nr. 6/1997 din 14 aprilie 1997 privind organizarea și funcționarea Administrației Generale de Stat.

Legea 14/2000 din 29 decembrie 2000 privind măsurile fiscale, administrative și sociale a adoptat cadrul juridic pentru „Sociedad Estatal Correos y Telégrafos, S.A.”, societatea fiind constituită în iunie 2001. La 5 iunie 2012, toate societățile care aparțineau grupului Correos (și anume, Correos și filialele sale Correos Express, Nexea și Correos Telecom) au fost încorporate în societatea de tip holding SEPI, care a devenit acționarul unic.

Plângerile formulate în fața Comisiei au abordat următoarele aspecte referitoare la Correos: (i) presupusa supracompensare acordată Correos pentru îndeplinirea obligației de serviciu universal („OSU”) începând cu anul 1998; (ii) presupusele scutiri fiscale incompatibile acordate Correos și (iii) presupusa neachitare a contribuțiilor de asigurări sociale pentru funcționarii publici angajați de Correos.

2. Măsurile luate de către Statul Membru în favoarea Correos

De la 11 martie 2000, Legea privind serviciile poștale din 1998 a fost completată cu un „Plan de Prestación” („Plan de Prestación din 2000”), care stabilește un mecanism de compensare pentru a estima costurile nete ale Correos suportate în ceea ce privește îndeplinirea obligației care îi revine în calitate de furnizor de serviciu universal și a unor criterii de calitate pentru îndeplinirea OSU.

Din 2000 până în 2010, compensația pentru îndeplinirea OSU a fost acordată Correos pe baza unei metodologii elaborate de către autoritățile spaniole („metodologia spaniolă”), care este prezentată în detaliu în Plan de Prestación din 2000. În plus, Plan de Prestación din 2000 stabilește că Correos ar trebui să pună în aplicare contabilitatea analitică împreună cu separarea conturilor, astfel cum se prevede la articolul 29 din Legea privind serviciile poștale din 1998.

Metodologia spaniolă pentru estimarea costului net al sarcinii inechitabile reprezentate de obligația de serviciu universal a cuprins următoarele etape:

- ETAPA 1: Determinarea veniturilor și costurilor unitare pentru fiecare produs/serviciu și fiecare centru de costuri conform informațiilor referitoare la contabilitatea costurilor deținute de Correos. Pentru orice produs/serviciu dat, centrele de costuri în care costurile unitare sunt mai mari decât veniturile unitare sunt generatoare de pierderi. Celelalte centre de costuri, în care veniturile unitare sunt mai mari decât costurile unitare, sunt generatoare de profit. 25.1.2019 L 23/43 Jurnalul Oficial al Uniunii Europene RO
- ETAPA 2: Pentru fiecare serviciu rezervat (RSi), evaluarea centrelor de costuri care sunt generatoare de pierderi/profit pentru furnizarea serviciului respectiv și calcularea pierderilor/profitului agregat pentru furnizarea serviciului respectiv (RSi pierderi/profit). Costurile nete pentru serviciile rezervate sunt calculate ca diferența dintre suma RSi Pierderi și suma RSi Profit.
- ETAPA 3: Pentru fiecare serviciu nerezervat (NRSi), evaluarea centrelor de costuri care sunt generatoare de pierderi pentru furnizarea serviciului respectiv și calcularea pierderii globale a acestor centre pentru furnizarea serviciului respectiv (NRSi Pierderi). Costurile nete pentru serviciile nerezervate se calculează ca suma NRSi Pierderi. (d)
- ETAPA 4: Compensația pentru îndeplinirea OSU acoperă costurile nete ale serviciilor rezervate și nerezervate, calculate în conformitate cu etapele 2 și 3.

Legea privind serviciile poștale din 1998 a fost înlocuită de Legea privind serviciile poștale din 2010, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2011. Prin Legea privind serviciile poștale din 2010, Correos a primit sarcina îndeplinirii OSU pentru o perioadă de 15 ani începând de la data intrării în vigoare a legii (și anume, până la 1 ianuarie 2026).

Articolele 27 și 28 din Legea privind serviciile poștale din 2010 prevăd că furnizorul de OSU este autorizat să primească o **compensație până la valoarea costului net suportat în îndeplinirea obligațiilor sale**. Costul net trebuie să fie calculat în conformitate cu metoda costului net evitat (denumită în continuare

„metodologia CNE”) ca diferența dintre costul net suportat de furnizorul de serviciu universal însărcinat cu îndeplinirea OSU și costul net al furnizorului de serviciu universal care nu este însărcinat cu îndeplinirea OSU. Calculul ia în considerare toate elementele relevante, inclusiv beneficiile intangibile și comerciale care revin unui furnizor de servicii poștale desemnat să furnizeze serviciul universal, dreptul de a realiza un profit rezonabil și măsurile de stimulare a rentabilității, având în vedere anexa 1 la Directiva 2008/6/CE.

În conformitate cu articolul 22 alineatul (3) și cu articolul 27 alineatul (2) litera (b) din Legea privind serviciile poștale din 2010, metodologia CNE descrisă în considerentul 31 ar trebui să fie elaborată în cadrul unui nou „Plan de Prestación”. Cu toate acestea, până în prezent - momentul emiterii deciziei

Comisiei Europene, un astfel de nou Plan de Prestación nu a fost încă adoptat. Prin urmare, din 2011 nu a existat nicio metodologie pentru estimarea costului net al OSU.

Potrivit autorităților spaniole, Correos nu a primit în mod oficial nicio compensație pentru îndeplinirea OSU începând din 2011, deși societatea a beneficiat de plăți în avans cu titlu provizoriu pentru anii 2011-2017. Costurile nete reale corespunzătoare acestor ani rămân să fie calculate de îndată ce noul Plan de Prestación este adoptat și metodologia CNE este definită. Comisia va evalua compensațiile pentru îndeplinirea OSU în temeiul Legii privind serviciile poștale din 2010 într-o altă decizie.

3. Analiza Comisiei asupra măsurilor luate de către statul membru

Comisia a stabilit că compensațiile pentru îndeplinirea OSU acordate Correos în temeiul Legii privind serviciile poștale din 1998, scutirile fiscale de la plata impozitului pe bunuri imobiliare (IBI) și a impozitului pe activitățile economice (IAE) și compensația acordată Correos pentru distribuirea de materiale electorale constituie măsuri de ajutor în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat, întrucât acestea scutesc Correos de costurile care sunt suportate, în mod normal, de întreprinderile private.

În analiza sa asupra metodologiei de calcul uzitate de către autoritățile spaniole, Comisia a apreciat că statul nu a avut o abordare conformă cu reglementările comunitare în materie de ajutor de stat, întrucât metodologia aplicată (denumită marginal în cuprinsul Deciziei „metodologia Spaniolă”) nu poate fi asimilată metodologiei de calcul a costului net evitat - agreată de către comisie pentru stabilirea costurilor nete în activitatea de furnizare SIEG.

Potrivit literaturii de specialitate, „*Metodologia costului net evitat („CNE” - eng.: „NAC”) calculează costul net al unui SIEG comparând costul net al furnizorului care operează cu SIEG cu un scenariu ipotetic („contrafactual”), prin care același furnizor operează fără această obligație.*”²⁷

Astfel, atât autoritățile spaniole, cât și Correos au apreciat că metodologia folosită în stabilirea costurilor de operare a serviciilor poștale reprezintă o punere în aplicare valabilă a metodologiei costului net evitat (CNE) recunoscute ca fiind o

²⁷ Public Compensation for Services of General Economic Interest: An Analysis of the 2011 European Commission Framework, Damien Geradin, p. 8

metodă adecvată de calculare a costului net aferent OSU în Directiva 2008/6/CE și în Cadrul privind SIEG din 2012²⁸.

Deși Comisia consideră această metodologie de calcul a costului net necesar ca fiind cea mai eficientă, potrivit specialiștilor, aceasta comportă o serie de elemente problematice. Pe de-o parte pentru că metodologia presupune, în multe cazuri, calcule complexe, bazate pe elemente ipotetice, fiind o sarcină anevoioasă, în funcție de sectorul de piață al serviciului. Pe de altă parte, metodologia ridică probleme terminologice, art. 25 făcând referire la „beneficii” și „beneficii intangibile” care, însă au rămas nedefinite.²⁹

Comisia a apreciat că cel de al treilea criteriu Altmark³⁰ nu este îndeplinit deoarece metodologia utilizată de autoritățile spaniole pare să fi condus la cuantumuri ale compensațiilor acordate Correos pentru îndeplinirea OSU care au depășit costul net al Correos pentru îndeplinirea OSU (inclusiv un profit rezonabil). Aceasta înseamnă că, inclusiv dacă s-ar accepta faptul că costurile suportate de Correos sunt cele ale unei întreprinderi bine gestionate, nu s-ar putea considera în continuare că respectiva compensație acordată Correos a fost stabilită pe baza costurilor respective.

Considerentele comisiei cu privire la validitatea metodologiei de calcul a costurilor de operare a unui SIEG subliniază elementele relevante ale metodologiilor propuse la nivelul reglementărilor comunitare, respectiv:

- Metodologia costului net evitat are la bază un scenariu contrafactual, care reprezintă, în aprecierea comisiei, un element deosebit de important al metodologiei costului net evitat;
- Ajustarea impactului încetării furnizării fluxurilor de trafic neprofitabile asupra rentabilității altor produse și servicii (aferele sau nu OSU);
- Considerarea beneficiilor intangibile și comerciale, precum și măsurile de stimulare a rentabilității.

Toate aceste caracteristici au fost apreciate ca fiind indispensabile în utilizarea metodologiei de calcul a costului net evitat, prevăzută la nivelul Cadrului de reglementare SIEG.

²⁸ Pct. 24 din Cadrul de reglementare SIEG - „Costul net necesar sau care se preconizează că va fi necesar pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public ar trebui calculat utilizând metodologia costului net evitat în cazul în care acest fapt este impus de legislația Uniunii sau cea națională, precum și în alte cazuri, în măsura posibilului.” ²⁹

Idem 24, p. 8-9

³⁰ Cel de-al treilea criteriu Altmark - „compensația nu trebuie să depășească suma necesară acoperirii integrale sau parțiale a costurilor suportate pentru îndeplinirea obligațiilor de servicii publice, luându-se în considerare veniturile aferente și un profit rezonabil”

4. Profitul rezonabil

Serviciile poștale se bucură de o reglementare jurisprudențială mai concretă sub aspectul nivelului profitului rezonabil pentru serviciile universale poștale.

Astfel, relevant prezentei lucrări este faptul că marja de profit rezonabil a fost stabilită la nivelul Comisiei Europene pentru operatorii serviciilor poștale din UE.

Astfel, în cuprinsul Deciziei din 25 ianuarie 2012 privind bpost³¹, Comisia a stabilit o marjă de referință rezonabilă a profitului aplicabilă tuturor furnizorilor de servicii poștale din Uniune. Comisia a stabilit respectivul nivel de referință al profitului pe baza a trei studii elaborate de experți (de WIK Consult, Deloitte și, respectiv, Charles River Associates). Nivelul de referință al profitului aplicabil tuturor operatorilor poștali din UE (exprimat ca rentabilitate a vânzărilor - „RV”) se bazează pe rentabilitatea observată a seriilor de societăți comparabile din sectorul poștal și de coletărie din mai multe țări.

Astfel, s-a stabilit că în cazul în care un operator poștal este expus unui grad ridicat de risc, se aplică intervalul de referință - 5,4-7,4 % RV - în timp ce, în cazurile în care există un risc limitat, se utilizează intervalul de referință - 3,6-4,8 % RV.

Pentru a se ajunge la stabilirea acestor marje de referință a profitului rezonabil, Comisia a avut în vedere trei studii elaborate la nivelul Uniunii Europene, respectiv:

- Studiul WIK: în cazul C 36/07, referitor la o procedură de ajutor de stat privind operatorul poștal german Deutsche Post AG (denumit în continuare „DP”), unde Comisia a solicitat WIK Consult să realizeze un studiu privind nivelul corespunzător de profit rezonabil pentru operatorii poștali istorici³² (denumit în continuare „studiul WIK”). Aspectele relevante ale studiului WIK au fost comunicate Belgiei la 25 martie 2010 și la 7 februarie 2011.
- Studiul CRA: la 1 martie 2011, un studiu efectuat de Charles Rivers Associates³³ (denumită în continuare „CRA”) care contesta studiul WIK.
- Studiul Deloitte: la 23 aprilie 2010, Comisia a primit un studiu realizat de biroul Deloitte³⁴ (denumit în continuare „studiul Deloitte”) în care acesta din urmă își prezenta opinia cu privire la nivelul de profit rezonabil care trebuie adoptat pentru serviciile universale ale DP. Acest studiu a fost trimis Belgiei la 9

³¹ Decizia 2012/321/UE

³² WIK Consult, *Benchmarking of Cost and Profit Accounting of Certain Services Provided by DP AG* (DPAG), Bad Honnef, octombrie 2009. WIK Consult este o filială a Wissenschaftliches Institut für Kommunikationsdienste (Institutul Științific de Servicii de Comunicare).

³³ CRA, *Estimating a reasonable profit margin for DPLP's provision of letter services*, 1 martie 2011

³⁴ Deloitte, *Profit Benchmarking for DP AG - Final Report*, 22 aprilie 2010

decembrie 2011. Comisia a primit observațiile Belgiei cu privire la studiul Deloitte la 26 decembrie 2011.

4.1. Studiul SWIK

WIK analizează mai întâi misiunile și riscul specific întreprinderii vizate și ajunge la concluzia că aceasta din urmă asigură, în principal, misiuni de rutină și se confruntă cu un risc antreprenorial limitat.

Pe baza acestei analize, în cadrul studiului WIK au fost alcătuite grupuri de întreprinderi de referință care vor permite determinarea profitului rezonabil de referință. În general, WIK subliniază că procedura de evaluare adoptată reia principiile metodologiei standard utilizate pentru valorile de referință ale rentabilității privind prețurile de transfer.

Această metodă nu se aplică numai în reglementările naționale privind prețurile de transfer, ci și în principiile OCDE privind prețurile de transfer (denumite în continuare principiile OCDE³⁵).

Studiul WIK expus în cadrul speței a reținut mai multe instrumente de măsurare a rentabilității și a făcut o discuție între rata internă de rentabilitate (RIR), bazată pe fluxurile de numerar și considerată ca fiind instrumentul teoretic corect de măsurare a rentabilității unei activități, și alți indicatori rezultați din datele contabile (rata de remunerare), cum ar fi rentabilitatea capitalului angajat (RCA), rentabilitatea capitalurilor proprii (RCP), rentabilitatea activelor (RA) și marja de exploatare (MDE)³⁶.

Studiul WIK propune, utilizarea MDE ca indicator al rentabilității. Unul dintre avantajele acestui instrument este acela că depinde numai de datele contabile privind profiturile (EBIT³⁷) și vânzările, două posturi ușor observabile în contabilitatea societății.

În plus, utilizarea MDE evită estimarea și alocarea de active între diferite servicii, ceea ce ar fi necesar pentru un indicator de referință bazat pe capitaluri, precum RCP și RCA, și constituie, în mod normal, un exercițiu dificil. WIK semnalează, de asemenea, că un indicator de referință bazat pe MDE este recomandat în cazul în care întreprinderile utilizate pentru comparare și întreprinderea care face obiectul

³⁵ Principiile OCDE privind prețurile de transfer pentru întreprinderile multinaționale și administrațiile fiscale (1995) (denumite în continuare principiile OCDE)

³⁶ RCA reprezintă raportul EBIT/capital angajat, RA reprezintă raportul EBIT/active totale, RCP reprezintă raportul EBIT/capitaluri proprii, iar MDE reprezintă raportul EBIT/cifra de afaceri.

³⁷ EBIT reprezintă costurile de exploatare și corespunde profiturilor înainte de deducerea dobânzilor și a impozitelor. Marja EBIT este echivalentă cu Rentabilitate vânzărilor (RV).

studiului comparativ aparțin aceleiași ramuri/aceluiași sector industrial, ceea ce asigură omogenitatea structurii EBIT și a vânzărilor.

În ceea ce privește componența grupului de referință, studiul WIK se referă la necesitatea de a ajunge la un compromis între comparabilitatea întreprinderilor din eșantion și dimensiunea acestuia. Studiul se opune includerii în eșantion a operatorilor poștali istorici europeni, deoarece prețurile acestora au fost reglementate pe o piață închisă concurenței în majoritatea țărilor pe parcursul întregii perioade examinate. Din același motiv, numărul întreprinderilor aflate în concurență directă cu operatorii poștali istorici este destul de limitat. În principal, acestea sunt întreprinderi de dimensiuni mai mici. Pentru a obține un grup echilibrat de întreprinderi comparabile, WIK include atât concurenții direcți de pe piețele naționale, cât și marii jucători multinaționali, cum ar fi societățile internaționale de coletărie expres (UPS, FedEx, DHL), care desfășoară activități mult mai riscante și la o intensitate a capitalului mai ridicată decât un operator poștal istoric prezent pe o piață națională protejată.

Astfel, eșantionul propus în cadrul studiului WIK privind întreprinderile comparabile conține trei grupuri de referință³⁸:

- primul grup de referință sau sectorul restrâns al coletelor, care include întreprinderi care funcționează în primul rând ca furnizori de servicii de coletărie (10 întreprinderi considerate în mare măsură comparabile cu prestatorii de serviciu poștal universal);
- al doilea grup de referință sau sectorul extins al coletăriei, care include întreprinderi a căror activitate principală ar putea viza alte servicii, cum ar fi serviciile de curierat (26 de întreprinderi care prezintă un nivel de comparabilitate ușor inferior);
- al treilea grup de referință, care include și întreprinderi din sectorul transportului terestru (1.163 de întreprinderi care prezintă un nivel scăzut de comparabilitate).

Unul dintre criteriile de selecție aplicate tuturor grupurilor de referință se referă la dimensiunea întreprinderii; doar întreprinderile ale căror venituri depășesc 3 milioane EUR sunt luate în considerare³⁹. În ceea ce privește perioada acoperită de date, numai pentru perioada 1998-2007 au fost disponibile date fiabile, iar pentru perioada 1990-1997 au fost utilizate interpolări retroactive.

³⁸ Cele trei eșantioane au fost constituite prin relaxarea progresivă a anumitor criterii asociate nivelului de comparabilitate a activităților întreprinderilor selecționate față de cele ale întreprinderii vizate.

³⁹ Potrivit WIK, acest criteriu ar trebui să asigure un minim de economii de scară

4.2. Studiul CRA

Studiul CRA elaborat în aceeași cauză având ca obiect stabilirea marjelor de profit rezonabil pentru serviciul de interes economic general critică soluțiile propuse în studiul expus anterior.

Studiul CRA subliniază faptul că eșantionul de întreprinderi utilizat în cadrul studiului WIK nu este unul relevant pentru a trage concluzii valide cu privire la nivelul de profit rezonabil, date fiind diferențele dintre întreprinderile incluse în grupurile de referință, cu precădere în ceea ce privește dimensiunile acestora, gradul de risc la care sunt expuse, aceste elemente neputând fi comparate cu întreprinderea vizată în cauză.

Studiul CRA atrage atenția în special asupra corelării între structura costurilor unei întreprinderi (în ceea ce privește ponderile costurilor fixe și variabile) și riscul comercial suportat. CRA susține că un operator poștal care își asumă o obligație de serviciu universal se confruntă cu costuri fixe mai mari și este, prin urmare, mai expus la o scădere a cererii decât o întreprindere ale cărei costuri fixe sunt mai reduse.

În plus, CRA subliniază diferența în ceea ce privește MDE între întreprinderile mici și întreprinderile mari din cadrul grupurilor alcătuite de WIK⁴⁰, ceea ce implică, în opinia sa, existența unor diferențe sistematice între întreprinderile mici de coletărie și întreprinderile mai mari, cum ar fi UPS și FedEx, care s-ar putea explica prin structura diferită a costurilor.

Astfel, studiul CRA are în vedere necesitatea corelării structurii costurilor unei întreprinderi (în ceea ce privește ponderile costurilor fixe și variabile) și riscului comercial suportat. De asemenea, studiul aduce în discuție și calitatea de operator de serviciu universal al întreprinderii, care reprezintă un factor determinant în stabilirea eșantionului de referință.

Studiul CRA a analizat în detaliu caracteristicile unora dintre întreprinderile mici de coletărie incluse în eșantionul primului grup de referință WIK și constată că profilul de risc al acestora nu este comparabil cu cel al unui mare operator poștal.

De asemenea, prin studiul CRA se arată că *„metoda firească de calculare a unei marje de profit rezonabile pentru DPLP cu privire la obligațiile sale de serviciu public ar consta în utilizarea datelor disponibile cu privire la marjele de profit realizate cu privire la activitățile de curierat ale altor operatori poștali din Europa Occidentală. Această metodă este cu atât mai firească, cu cât serviciile publice în cauză sunt în primul rând servicii de corespondență, iar datele cu privire la marjele de profit realizate cu privire la operațiunile legate de corespondență ale altor*

⁴⁰ Dimensiune dedusă din numărul de angajați

operatori poștali din Europa Occidentală sunt direct accesibile și nu indică nicio reglementare prea blândă a prețurilor.”

Analiza ar trebui să se bazeze, conform studiului CRA, pe marjele EBIT (MDE) realizate cu privire la activitățile de corespondență ale operatorilor de serviciu din regiunea operatorului vizat, care comunică informații sectoriale privind marjele EBIT ale activităților lor de corespondență sau (dacă informațiile sectoriale privind marjele EBIT nu sunt comunicate) pe marjele EBIT generale ale operatorilor Europa Occidentală care realizează peste 75 % din venituri din servicii de corespondență. CRA exclude din eșantion operatorii din Europa de Est din cauza ineficienței lor relative în comparație cu operatorii poștali din Europa Occidentală.

Studiul CRA s-a bazat, finalmente, pe un eșantion de 11 operatori din zona de operare a întreprinderii vizate (Europa Occidentală), pe o perioadă limitată de timp(2002-2009).

Concluziile studiului în ceea ce privește marja de profit rezonabil au fost că, din cauza variațiilor marjelor de profit observate, nu pragul critic care definește o rentabilitate excesivă ar trebui să fie superior mediei. Cu alte cuvinte, marja de profit rezonabil ar trebui să fie superioară mediei profitului obținut de către operatorii avuți în vedere în cadrul studiului.

4.3. Studiu Deloitte

Studiul Deloitte prezintă o serie de similitudini cu studiul WIK, respectiv:

- ambele utilizează aceeași metodologie de cercetare a întreprinderilor comparabile din punctul de vedere al funcțiilor și riscurilor în bazele de date financiare;
- ambele propun utilizarea MDE ca cea mai relevantă măsură de referință pentru definirea profitului de referință (din cauza lipsei de date, diferenței de tratament contabil între diferitele întreprinderi);

Studiul Deloitte analizează avantajele și dezavantajele mai multor alte instrumente de măsurare a rentabilității. Aceasta respinge utilizarea RIR în cazul de față din cauza dificultăților practice legate de obținerea de date adecvate privind fluxurile de numerar. Acesta respinge și utilizarea RCA sau a RCP, de exemplu, din cauza diferențelor existente între întreprinderi în ceea ce privește tratamentul contabil al costurilor și structura capitalului (aceasta din urmă fiind importantă pentru RCP). RA este, de asemenea, considerată inadecvată, întrucât se axează pe activele totale. Deloitte propune, așadar, alegerea MDE, însă subliniază că, din moment ce aceasta nu măsoară în mod direct rentabilitatea capitalului, poate fi utilizată în scopuri de studiu comparativ în măsura în care întreprinderile comparate prezintă o intensitate similară a capitalului.

Cu toate acestea, Deloitte calculează RCA (precum și RCA la valoarea de piață și RA) pentru un mic eșantion secundar de șase întreprinderi, însă constată că intervalul și variația RCA ar putea reflecta diverși factori, ceea ce necesită o interpretare prudentă și afectează utilitatea sa ca indicator de referință. Printre acești factori, Deloitte subliniază importanța intensității capitalului. Deloitte afirmă că, în ceea ce privește intensitatea capitalului, serviciul universal al DP se apropie mai mult de cel al UPS și FedEx, de exemplu, decât de cel al operatorilor de transport de mărfuri precum Kuehne&Nagel sau Wincanton.

Studiul Deloitte subliniază, de asemenea, diferențele semnificative de rentabilitate ale întreprinderilor în timp, precum și în cadrul diferitelor sectoare și între acestea. În opinia Deloitte, aceste diferențe ar justifica utilizarea unor intervale de profit rezonabil, mai curând decât a unei valori medii unice. O astfel de abordare ar fi, de asemenea, oportună, având în vedere necesitatea de a evita penalizarea rezultatelor peste medie obținute prin creșteri de eficiență.

5.5.1. Observații și concluzii

Punctul 18 din Cadrul de reglementare SIEG prevede că profitul rezonabil „trebuie înțeles ca fiind o rată a rentabilității propriilor capitaluri care trebuie să ia în considerare riscul sau absența riscului, asumat de întreprindere datorită intervenției statului membru, în special în cazul în care acesta din urmă acordă drepturi exclusive sau speciale. Această rată nu trebuie, în mod normal, să depășească rata medie pentru sectorul în cauză din ultimii ani. În sectoarele în care nu există nicio întreprindere comparabilă cu întreprinderea căreia i s-a încredințat gestionarea serviciului de interes economic general, se poate face o comparație cu întreprinderile din alte state membre sau, dacă este necesar, din alte sectoare, cu condiția să se ia în considerare caracteristicile specifice ale fiecărui sector. La stabilirea profitului rezonabil, statul membru poate introduce criterii de stimulare privind, printre altele, calitatea serviciului prestat și creșterea productivității.”.

Potrivit art. 5 alin. (5) din Decizia Comisiei Europene, profitul rezonabil reprezintă *rata rentabilității capitalului de care ar avea nevoie, pe întreaga perioadă de atribuire, o întreprindere obișnuită ce analizează dacă să furnizeze sau să nu furnizeze serviciul de interes economic general, ținând seama de nivelul de risc.*

„Rata de rentabilitate a capitalului” înseamnă *rata rentabilității interne obținută de întreprindere din capitalul pe care l-a investit, pe toată durata de valabilitate a actului de atribuire. Nivelul de risc depinde de sectorul vizat, de natura serviciului și de caracteristicile compensației.*

Potrivit punctului 61 din Comunicarea Comisiei Europene, „Prin <profit rezonabil> ar trebui să se înțeleagă *rata rentabilității capitalului permanent*⁴¹ tipică care

⁴¹ Rata rentabilității capitalului permanent este definită aici ca rata internă a rentabilității (IRR) obținută de întreprindere din capitalul investit pe durata de viață a proiectului, adică IRR raportată la fluxurile de trezorerie ale contractului.

analizează dacă să furnizeze sau nu serviciul de interes economic general pe întreaga durată de atribuire, ținând cont de nivelul de risc.

Înțelesul principal al dispozițiilor vizate în decizie și cadru este că compensarea poate include, de asemenea, o rentabilitate adecvată a capitalului propriu (ROC) angajat în furnizarea SIEG în cauză. Această rentabilitate nu trebuie să depășească rata medie a pieței, ținând seama de poziția de risc a furnizorului SIEG.

În sensul Deciziei Comisiei Europene nr. C (2011) 9380, profitul este rezonabil atuncicând nu depășește rata SWAP⁴² relevantă plus 100 de puncte de bază⁴³.

Pe lângă rentabilitatea capitalului propriu, în practică există și sunt acceptate diferite metode de calcul al profitului rezonabil⁴⁴.

Metodele recunoscute ca fiind fiabile diferă atât în ceea ce privește definițiile profitului, cât și baza lor de calcul.

Pentru comparația profiturilor în interiorul și între sectoare, „câștigurile înainte de dobândă, impozite și amortizare (EBITA)” este o definiție frecvent utilizată. EBITA oferă o indicație fiabilă a profitului operațional al unei întreprinderi și poate fi comparat cu cel al altor întreprinderi - cum este cazul studiului de caz asupra deciziilor comisiei în ceea ce privește serviciile poștale - Secțiunea III din prezenta lucrare.

EBITA poate fi utilizat pentru a exprima o serie de rapoarte diferite (de exemplu, caprocent din vânzări, din active, din capitalul utilizat sau din capital și rezerve). Randamentul vânzărilor este adesea utilizat pentru comparații într-un sector. Pentru comparații intersectoriale, rentabilitatea activelor (ROA) sau rentabilitatea capitalului angajat (ROCE) sunt mai des utilizate.

Nivelul relevant al profitului rezonabil trebuie ales, în consecință, ținând seama de diferiți parametri, inclusiv rata medie pentru sectorul în cauză, riscul asociat activităților întreprinderii și, după caz, criteriile de stimulare legate de întreprinderea în cauză⁴⁵.

Pentru a stabili un nivel al profitului rezonabil trebuie avute în vedere activitățile specifice serviciului economic de interes general vizat, nivelul de risc la care se

⁴² Rata swap este echivalentul cu scadență mai mare al ratei interbancare de referință (rata IBOR). Este utilizată pe piețele financiare ca rată de referință pentru stabilirea ratei de finanțare.

⁴³ Art. 5 alin. (7) din Decizia Comisiei Europene

⁴⁴ COMISIA EUROPEANĂ Bruxelles, 29.4.2013 SWD(2013) 53 final/2 - DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI - Raport privind ajutoarele de stat acordate pentru compensarea serviciilor de interes economic general (SIEG).

⁴⁵ Decizia Comisiei din 25 ianuarie 2012 privind măsura SA.14588 (C 20/09) pusă în aplicare de Belgia în favoarea De Post-La Poste (în prezent „bpost”) [notificată cu numărul C(2012) 178] (Numai textele în limbile franceză și neerlandeză sunt autentice) (Text cu relevanță pentru SEE) (2012/321/UE)

expune operatorul încredințat cu gestionarea serviciului respectiv, analizat de la caz la caz.

Chiar dacă atât Decizia, cât și Cadrul de reglementare SIEG definește profitul rezonabil ca rentabilitatea capitalului propriu, este posibil ca aceste cifre să nu fie disponibile sau adecvate pentru un exemplu concret, în timp ce alte date, precum rentabilitatea vânzărilor, pot fi disponibile și mai adecvate.

În astfel de circumstanțe, este întotdeauna posibil să se utilizeze alte rate de rentabilitate, precum cele indicate mai sus, pentru a furniza referințe solide și fiabile pentru calcularea profitului rezonabil.

Cu toate acestea, în astfel de cazuri, potrivit Documentului de Lucru al Personalului Comisiei⁴⁶, se impune formularea unei notificări trebuie împreună cu o explicație a motivului pentru care ROC nu este relevant și de ce o metodă alternativă de calcul este justificată pe baza elementelor specifice cazului respectiv.

⁴⁶ Ghid pentru aplicarea normelor Uniunii Europene privind ajutorul de stat, achizițiile publice și piața internă pentru serviciile de interes economic general și, în special, pentru serviciile sociale de interes general

Metodologia de stabilire/determinare a profitului rezonabil pentru prestarea serviciului de iluminat public

CAP. I. Scop și Domeniu de

aplicare

ART. 1

- (1) Prezenta metodologie privind stabilirea nivelului profitului rezonabil pentru prestarea serviciului de iluminat public, denumită în continuare „**Metodologia**”, este elaborată în conformitate cu prevederile Legii nr. 230/2006 a serviciului de iluminat public, cu modificările și completările ulterioare.
- (2) La elaborarea prezentei metodologii au fost avute în vedere dispozițiile Legii nr. 51/2006 serviciilor comunitare de utilități publice republicate, cu modificările și completările ulterioare.

ART. 2

- (3) Prezenta Metodologie reglementează modul de determinare a nivelului profitului cuvenit operatorilor care furnizează serviciul de iluminat public, atunci când gestiunea serviciului de iluminat public se realizează conform art. 28 alin. (2) din Legea nr. 51/2006.
- (4) Prezentei Metodologie trebuie să asigure un nivel rezonabil al profitului în conformitate cu reglementările naționale și comunitare în materia ajutorului de stat.
- (5) Profitul determinat conform prezentei Metodologii trebuie să asigure atât viabilitatea economică a operatorilor, cât și obținerea celui mai scăzut cost al serviciului.

CAP. II.

Definiții

ART. 3.

În sensul prezentei Metodologii, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

- a) **autorități de reglementare competente** - Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice, denumită în

continuare A.N.R.S.C., și Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, denumită în continuare A.N.R.E.;

- b) **sistem de iluminat public** - ansamblul format din puncte de aprindere, cutii de distribuție, cutii de trecere, linii electrice de joasă tensiune subterane sau aeriene, fundații, elemente de susținere a liniilor, instalații de legare la pământ, console, corpuri de iluminat, accesorii, conductoare, izolatoare, cleme, armături, echipamente de comandă, automatizare și măsurare utilizate pentru iluminatul public;
- c) **Beneficiarul serviciului de iluminat public** - autoritățile administrației publice locale sau asociațiile de dezvoltare comunitară care și-au asumat nemijlocit toate sarcinile și responsabilitățile cu privire la înființarea, organizarea, finanțarea, coordonarea, administrarea, gestionarea, exploatarea și asigurarea funcționării serviciului de iluminat public.
- d) **Operator al serviciului de iluminat public** - societate reglementată de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu capital social integral al unităților administrativ-teritoriale, înființate de autoritățile deliberative ale unităților administrativ-teritoriale respective, care asigură nemijlocit gestiunea serviciului de iluminat public licențiat în acest sens de către ANRSC;
- e) **activități specifice serviciului de iluminat public** -
 - e)¹ **activități de întreținere** - ansamblul activităților de menținere în funcțiune a sistemului de iluminat public la parametrii lumino tehnici normați, care se realizează atât cu înlocuirea de componente, cât și fără înlocuirea acestora;
 - e)² **activități de modernizare** - activitățile de pregătire, finanțare și realizare a investițiilor în sistemul de iluminat public, în vederea adaptării la cerințele și exigențele stabilite în normele legale în vigoare și în programele de dezvoltare;

CAP. III. Principii care stau la baza Metodologiei

ART. 4

Principiile care stau la baza prezentei metodologii sunt:

- a) nediscriminarea;
- b) tratamentul egal;
- c) transparența;
- d) proporționalitatea;

CAP. IV. Profitul rezonabil - dispoziții

generale

ART. 5.

- (1) Profit rezonabil înseamnă un profit stabilit în prealabil prin actul de atribuire a serviciului de iluminat public, la al cărui calcul trebuie să fie luat în considerare și un posibil risc sau absența acestuia în virtutea intervenției statului.
- (2) Rata profitului rezonabil nu trebuie să excedeze în mod normal nivelul ratei medii din anii precedenți pentru sectorul iluminatului public.
- (3) La calculul profitului rezonabil se va ține seama, parțial sau total, de creșterea productivității înregistrate de prestatorul respectiv pe parcursul unei perioade determinate fără ca nivelul calitativ al prestării serviciului încredințat să scadă, sau numai de o parte din această creștere. În vederea determinării unui profit rezonabil, operatorul și beneficiarul serviciului pot introduce criterii stimulatoare, legate, în special, de calitatea serviciului de iluminat public și de eficiența energetică.

ART. 6.

- (1) Profitul rezonabil este determinat în funcție de valoarea contabilă a capitalului permanent pe care operatorul serviciului de iluminat public l-a alocat pentru achiziționarea imobilizărilor corporale și necorporale care trebuie să servească la prestarea serviciului.
- (2) Dacă operatorul căruia i-a fost încredințată gestionarea serviciului de iluminat public prestează și alte servicii care nu se încadrează în domeniul de aplicare a serviciului de iluminat public, la determinarea profitului convenit pentru activitatea de gestiune a serviciului de iluminat public va fi avută în vedere valoarea capitalului propriu aferent acestei activități.
- (3) Profitul trebuie să includă și un posibil risc sau absența riscului asumat de către operator în furnizarea serviciului de iluminat public, în mod particular, dacă acesta acordă drepturi exclusive sau speciale.
- (4) Operatorul are obligația de a evidenția în documentele contabile costurile și veniturile aferente activității de prestare a serviciului de iluminat public în mod distinct de orice activități pe care acesta le prestează.

CAP. V. Modalitatea de stabilire a profitului rezonabil

Art. 7.

- (1) În cazul în care prestarea serviciului de iluminat public nu este asociată unui risc comercial sau contractual substanțial, profitul rezonabil nu poate depăși nivelul ratei SWAP relevante corespunzătoare duratei și monedei prevăzute în actul de atribuire, la care se adaugă o primă de 100 de puncte procentuale (1%).
- (2) Prestarea serviciului de iluminat public nu este asociată unui risc comercial sau contractual substanțial atunci când sunt compensate integral *ex post* costurile operatorului.
- (3) Gestiunea serviciului de iluminat public nu este asociată unui risc substanțial atunci când delegarea gestiunii serviciului s-a făcut doar pentru activitatea de întreținere a serviciului. În acest caz, profitul rezonabil nu va avea o valoare mai mare decât cea stabilită potrivit alin. (1) de mai sus.

Art. 8.

- (1) În cazul în care prestarea serviciului de iluminat public este asociată unui risc comercial sau contractual substanțial în sarcina operatorului, profitul rezonabil nu poate depăși nivelul corespunzător unei rate de rentabilitate a capitalului care este proporțională cu nivelul de risc.
- (2) Prestarea serviciului de iluminat public este asociată unui risc comercial sau contractual în situația în care compensațiile sunt acordate sub forma plății unei sume forfetare fixe care să acopere costurile nete estimate și un profit rezonabil.
- (3) Este prezumată existența riscului în cadrul activității de gestiune a serviciului de iluminat public atunci când, gestiunea serviciului de iluminat public presupune și activități de modernizare, astfel cum sunt acestea definite prin prezenta Metodologie.

Art. 9.

- (1) În situațiile prevăzute la art. 8 din prezenta Metodologie, profitul rezonabil înseamnă rata rentabilității capitalului de care ar avea nevoie, pe întreaga perioadă de atribuire, o întreprindere obișnuită ce analizează dacă să presteze sau să nu presteze serviciul, ținând seama de nivelul de risc.
- (2) Rata de rentabilitate a capitalului reprezintă rata rentabilității interne obținută de întreprindere din capitalul pe care l-a investit, pe toată durata de valabilitate a actului de atribuire.
- (4) Rata rentabilității capitalului se stabilește pe baza costului mediu ponderat al capitalului (WACC) după modelul CAPM (Capital Asset Pricing Model) fie la momentul delegării serviciului de iluminat public, fie la momentul modificării actului de atribuire în sensul includerii activităților de modernizare.

- (5) WACC se calculează după următoarea formulă:

$$WACC = E / V (...) * Re + D / V (...) * Rd * (1 - Tc)$$

Unde:

Re = Costul capitalului propriu

Rd = Costul datoriilor

E = Valoarea de piață a capitalului companiei

D = Valoarea de piață a datoriilor companiei

V = E + D = Valoarea totală de piață a finanțării firmei

E / V = Procentul de finanțare care reprezintă capitaluri proprii

D / V = Procentul de finanțare care

- (6) Rentabilitatea preconizată având în vedere riscul se calculează după următoarea formula:

$$ER_i = R_f + B_i (ER_m - R_f)$$

Unde:

ER_i = Rentabilitatea preconizată a investiției

R_f = Rată fără risc

B_i = Coeficientul Beta pentru investiție

ER_m = Rentabilitatea preconizată a pieței

$(ERm - Rf) = \text{Primă de risc de piață}$

CAP. VI. Riscul asociat activităților specifice serviciului de iluminat public

Art. 11

- (1) Studiul de oportunitate prevăzut la art. 22 alin. (3) din Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice cu modificările și completările ulterioare va analiza riscurile asociate prestării serviciului de iluminat public prin modalitatea gestiunii directe, precum și modul în care aceste riscuri vor fi suportate de către beneficiar/operator.
- (2) Fără a aduce atingere dispozițiilor art. 8 alin. (3) din prezenta Metodologie, dacă prin studiul de oportunitate prevăzut la alin. (1) se constată că riscul specific prestării serviciului de iluminat public este suportat într-o proporție semnificativă de către operator, profitul operatorului va fi stabilit în conformitate cu dispozițiile art. 8 și 9 din prezenta Metodologie.
- (3) Se consideră că riscul este suportat într-o proporție semnificativă de către operator atunci când pierderea potențială estimată suportată de către acesta nu este una neglijabilă.

Art. 12

Riscurile asociate cu gestiunea serviciului de iluminat public sunt prevăzute în Anexa 1.

CAP. VII. Verificarea, modificarea, ajustarea profitului

rezonabil

Art. 12

- (1) Nivelul rezonabil al profitului trebuie menținut pe întreaga perioadă de gestiune a sistemului de iluminat public.
- (2) În scopul evitării unei supracompensări, autoritatea contractantă verifică anual datele financiare ale operatorului și respectarea limitelor rezonabile ale profitului.
- (3) Prin actul de atribuire se va institui obligația operatorului de a pune la dispoziția beneficiarului actele financiar contabile care să ateste respectarea și menținerea nivelului rezonabil al profitului pe întreaga perioadă de atribuire.

ANEXA 1

Matricea preliminară de repartitie a riscurilor reprezintă un instrument pentru prezentarea, compararea și, respectiv, ierarhizarea riscurilor pe baza unei liste generale de referință a riscurilor identificate în prezenta.

Categoria de risc	Descriere	Concedent	Concesionar
1. RISCURI REFERITOARE LA LOCAȚIE			
Aprobările privind executarea lucrărilor de investiții (modernizare și extindere).	Autorizațiile, avizele și aprobările privind amplasarea elementelor infrastructurii SIP	Riscul de neîncepere a lucrărilor la timp	Riscul privind întâzieri în obținerea aprobărilor și autorizațiilor reglementate prin cadrul legislativ privind execuția lucrărilor contractate
Titlul de proprietate sau contract de comodat pentru folosința gratuită a SIP pe toată perioada de existență a acestuia	Autoritatea publică locală va prelua Sistemului de Iluminat Public fie pe baza de titlu de proprietate, fie pe baza de proces verbal de predare primire după semnarea contractului de concesiune, fie pe baza de contract de comodat potrivit Legii 230/2007.	Riscul de nepreluare a Sistemului de Iluminat Public și a decalării/întârzierii execuției lucrărilor de investiții și de nerealizare a indicatorilor de performanță așteptați.	Riscul de neîndeplinire a performanței Sistemului de Iluminat, ca urmare a întâzierilor execuției lucrărilor de investiții a acestuia în termenul angajat prin contract.

Disponibilitatea amplasamentului	Amplasarea elementelor SIP pentru extinderile Sistemului de Iluminat Public	Riscul ca amplasarea Elementelor infrastructurii SIP sa fie pe terenul aparținând altor proprietari decât autoritatea publică localăși sa nu i se permita o eventuala amplasare a elementelor infrastructurii SIP pe proprietatea lor.	Riscul de întârziere a execuției lucrărilor de investiții
2. RISCURI DE PROIECTARE, CONSTRUCȚIE SI RECEPȚIE			
Proiectare	Proiectul nu permite efectuarea prestațiilor la costul oferat (deficiente de proiectare, modificari de proiect, intarzieri in obinerea avizelor si autorizatiilor)	Riscul de a nu beneficia de un SIP modernizat potrivit angajamentelor anterioare.	Riscul de înregistrare pierderi financiare fata de oferta inițiala.

<p>Construcție</p>	<p>Apariția pe parcursul execuției investiției în Sistemul de Iluminat Publica unor evenimente, care fac imposibila finalizarea la termen a construcției la costul estimat (descoperirea de vestigii arheologice, descoperirea de rețele edilitare pe amplasament, depasirea de costuri datorate unor circumstanțe geologice, furnizarea utilitatilor, probleme cu asigurarea numarului optim de personal, accidente de munca)</p>	<p>Riscul de întârziere a punerii în funcțiune și de majorare a costurilor inițiale.</p>	<p>Riscul de plata a unor penalități și daune contractuale și a unor pierderi financiare ca urmare a depășirii costului inițial estimat.</p>
<p>Recepție investiție</p>	<p>Investiția în Sistemul de Iluminat Public nu se finalizează la termenul contractual, sau aceasta nu respecta proiectul aprobat.</p>	<p>Riscul de nepunere în funcțiune a investiției în Sistemul de Iluminat Public din Municipiul Hunedoara, la termenul stabilit.</p>	<p>Riscul de plata a unor penalități și daune contractuale ca urmare a întârzierii dării în folosință a investiției în Sistemul de Iluminat Public la termenul contractat.</p>

3. RISCURI DE FINANȚARE A PROIECTULUI

Dobânzi pe parcursul investiției	Dobânzile la creditele angajate se pot schimba pe parcursul investiției.	În cazul scăderii dobânzilor creditului, exista riscul de a plăti o sumă mai mare pentru activitățile de investiții în SIP contractate	În cazul creșterii dobânzii creditului angajat, exista riscul de a înregistra pierderi financiare față de profitul inițial estimat.
Finanțator incapabil	Operatorul câștigător nu este capabil să mobilizeze surse financiare pentru acoperirea financiară a proiectului.	Riscul de a nu beneficia de un Sistem de Iluminat Public extins sau modernizat la termenul din contract.	Riscul de a nu duce la îndeplinire execuția clauzelor contractului de concesiune prin delegare a gestiunii Sistemului de Iluminat Public
Finanțarea indisponibilă	Concesionarul nu poate asigura resursele în cuantumul stabilit pentru finanțarea execuției proiectului de investiții (modernizare și extindere)	Riscul de a nu beneficia de un Sistem de Iluminat la standardele stabilite prin contractul de delegare a gestiunii iluminatului public.	Riscul de neîndeplinire a obligațiilor contractuale și toate celelalte consecințe ce decurg din aceasta.

Modificări de taxe	Taxele care finanțează iluminatul public pot fi modificate de către concedent.	Riscul de a nu putea finanța valoarea investiției la care s-a angajat prin contract pentru sistemul de iluminat public.	Riscul de scădere a profitabilității contractului sau de a înregistra pierderi financiare.
Finanțarea suplimentară	Ca urmare a apariției de soluții noi de iluminare impuse prin lege sau a unor extinderi neprevăzute a zonelor de iluminare.	Riscul de a nu avea prevăzute în buget sumele necesare finanțării lucrărilor suplimentare	Riscul ca concesionarul să nu poată suporta financiar consecințele modificărilor pe termen scurt.
4. OPERARE			
Întreținere	Calitatea lucrărilor executate este necorespunzătoare având ca rezultat creșterea costurilor de întreținere a Sistemului de Iluminat Public (creșterea costului forței de muncă)	Riscul ca Sistemul de Iluminat Public să nu funcționeze în mod corespunzător, să nu atingă indicatorii de performanță prevăzuți în Regulamentul Serviciului de Iluminat Public.	Riscul ca valoarea lucrărilor de întreținere să depășească veniturile stabilite prin contract, din această activitate.

Operare	Concesionarul nu corespunde financiar sau nu poate efectua prestațiile conform contractului.	Riscul de a nu beneficia de un serviciu de iluminat corespunzător.	Riscul de a pierde concesionarea prin delegarea de gestiune a Sistemului de Iluminat Public
Soluții tehnice vechisau inadecvate	Soluțiile tehnice propuse nu sunt corespunzătoare din punct de vedere tehnic pentru a asigura realizarea performanțelor luminotehnice ale Sistemului de Iluminat Public.	Riscul de a nu avea un Sistem de Iluminat Public potrivit standardelor de iluminare și riscul de neîndeplinire a indicatorilor prevăzuți în Regulamentul Serviciului de Iluminat Public.	Riscul de a plăti penalități și daune contractuale sau de reziliere a contractului de concesiune prin delegare de gestiune
5. PIATA			
Inflatie	Valoarea plăților în timp este diminuată de inflație	Riscul de a nu primi un serviciu de iluminat public la nivelul angajamentelor asumate de concesionar prin contract.	Riscul de a nu acoperi din sumele încasate costurile serviciului furnizat.
6. RISCUL LEGAL SI DE POLITICA A CONCEDENTULUI			

Reglementare	Exista un cadru statutar de reglementari care va afecta activitatea concesionarului.	Riscul ca furnizarea serviciului de iluminat public sa fie afectata in ce privește nivelul calitativ asumat prin contract	Riscul ca nivelul veniturilor, cheltuielilor si profitabilității contractului serviciului prestat sa fie afectate.
Schimbări legislative sau de politica	Schimbările legislative sau de politicaa concedentului care nu pot fi anticipate la semnarea contractului si care se adresează direct, specific si exclusiv proiectului, ceea ce modifica nivelul costurilor de capital sau operaționale ale proiectului.	Riscul de afectare semnificativa a investițiilor in Sistemului de Iluminat Public din Municipiul Hunedoara saua primirii unui serviciu de iluminat public la nivelul calitativ prevăzut in contract.	Riscul de creștere semnificativa a costurilor proiectului si diminuarea drastica a profitabilității acestuia sau intrarea in zona pierderilor cu afectarea serioasa a calității serviciului public.
7. ACTIVELE PROIECTULUI			
Deprecierea tehnica a Sistemului de Iluminat Public din Municipiul Hunedoara.	Deprecierea tehnica si morala a soluției propuse este mai mare decât cea stabilita inițial.	Riscul de a primi un serviciu de iluminat public sub noile standarde actualizate.	Riscul de a amortiza investiția acceleratcu afectarea profitabilității proiectului.
8. FORȚA MAJORĂ			

Forța majoră	Forța majora declarata si care se întinde pe o durata mare de timp împiedica realizarea contractului.	Riscul de întrerupere pe perioade mari de timp a primirii unui serviciu de iluminat public corespunzător.	Riscul de creștere a cheltuielilor si a pierderilor financiare ale proiectului, ca urmare a creșterii cheltuielilor cu asigurarea bunurilor decapital.
---------------------	--	--	---

BIBLIOGRAFIE

- COMISIA EUROPEANĂ Bruxelles, 29.4.2013 SWD (2013) 53 final/2 - DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI - Raport privind ajutoarele de stat acordate pentru compensarea serviciilor de interes economic general (SIEG).
- CONSILIUL CONCURENȚEI - GHID privind conținutul actului de încredințare a serviciului comunitar de utilitate publică de transport local de călători din punct de vedere al regulilor de concurență și ajutor de stat.
- Studiu asupra principiilor folosite pentru calculul costului net al serviciilor poștale USO/Study on the principles used to calculate the net costs of the postal USO
- Oxera Agenda -Avansarea economiei în afaceri, „Profit nerezonabil? Un nou cadru pentru serviciile de interes economic general”/Advancing economics in business, „Unreasonable profit? A new framework for services of general economic interest”, Nov 2011
- Phedon Nicolaides, Jan Tinbergen Professor of European Economics, College of Europe - Compensația pentru costurile suplimentare nete ale obligațiilor de serviciu public /Compensation for the Net Extra Costs of Public Service Obligations.
- Damien Geradin - Compensația publică pentru serviciile de interes economic general: o analiză a cadrului Comisiei Europene din 2011/Public Compensation for Services of General Economic Interest: An Analysis of the 2011 European Commission Framework.
- WIK Consult - Evaluarea comparativă a contabilității de cost și profit a anumitor servicii furnizate de DP AG (DPAG)/Benchmarking of Cost and Profit Accounting of Certain Services Provided by DP AG (DPAG), Bad Honnef, octombrie 2009. WIK Consult este o filială a Wissenschaftliches Institut für Kommunikationsdienste (Institutul Științific de Servicii de Comunicare).
- CRA - Estimarea unei marje de profit rezonabile pentru furnizarea de servicii de scrisori de către DPLP/Estimating a reasonable profit margin for DPLP's provision of letter services, 1 martie 2011.
- Deloitte - Analiza comparativă a profitului pentru DP AG/Profit Benchmarking for DP AG - Final Report, 22 aprilie 2010.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Titlul proiectului: Întărirea capacității administrative a Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice pentru reglementarea, autorizarea, evaluarea și monitorizarea serviciilor comunitare de utilități publice

Codul proiectului: 127462

Denumirea beneficiarului: Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice

Data publicării: iulie 2021

Conținutul acestui raport nu reprezintă în mod
obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

